

Annika Halmesmäki

Haluan kokea turvallisuutta päivähoidossa

Kansainvälisesti adoptoidun lapsen päivähoidon aloitus adoptiovanhempien kokemana

Opinnäytetyö

Syksy 2015

SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Sosionomi (AMK)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sosionomi (AMK)

Tekijä: Annika Halmesmäki

Työn nimi: Haluan kokea turvallisuutta päivähoitossa. Kansainvälisesti adoptoidun lapsen päivähoiton aloitus adoptiovanhempien kokemana.

Ohjaaja: Helena Järvi

Vuosi: 2015

Sivumäärä:58

Liitteiden lukumäärä: 3

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia kansainvälisesti adoptoidun lapsen adoptiovanhempien kokemuksia lapsen päivähoiton aloituksesta sekä yhteistyöstä päivähoiton henkilökunnan kanssa.

Opinnäytetyö tehtiin laadullista tutkimusotetta käyttäen. Tutkimuksen aineisto kerättiin 12 laadullisen sähköpostikyselyn ja kahden haastattelun avulla. Kyselylomakkeet lähetettiin 2014 joulukuussa valitulle tutkimusjoukolle. Viimeiset vastaukset sähköpostikyselyyn saatiin 2015 huhtikuussa ja viimeinen haastattelu toteutui 2015 kesäkuussa. Kyselyyn vastasi 14 kansainvälisesti adoptoidun lapsen adoptiovanhempaa. Tutkimuskysymykset olivat: kuinka kansainvälisesti adoptoidun lapsen vanhemmat ovat kokeneet päivähoiton aloituksen ja miten yhteistyö on sujunut päivähoiton henkilöstön kanssa. Aineiston tarkoituksena oli saada kokemuksellista tietoa adoptiovanhemmilta siitä, miten kansainvälisesti adoptoitu lapsi suhtautuu päivähoiton aloitukseen ja miten vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan yhteistyö toimii. Tässä tutkimuksessa käytettiin aineistolähtöistä sisältöanalyysia. Vastaukset pelkistettiin ja ryhmiteltiin, jonka jälkeen erilaisia teoreettisia käsitteitä pystyttiin luomaan.

Tuloksissa korostui kansainvälisesti adoptoidun lapsen päivähoiton aloituksen merkitys. Päivähoiton aloitukseen on tärkeä kiinnittää huomiota, sillä sen aikana päivähoiton henkilökunta pystyy luomaan turvallisen suhteen kansainvälisesti adoptoituun lapseen. Kaikkein tärkeimpänä vastaajat kokivat vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan yhteistyön. Hyvän yhteistyön myötä vanhemmat pystyivät luottamaan paremmin päivähoiton henkilökuntaan. Adoptiovanhemmat toivat vastauksissaan esille myös päivähoiton henkilökunnan tietämättömyyden kansainvälisesti adoptoidun lapsen erityisyydestä. Vanhemmat nostivat tärkeäksi asiaksi päivähoiton henkilökunnan koulutuksen ja tiedon hankkimisen adoptiosta.

Avainsanat: Kansainvälinen adoptio, kiintymyssuhde, varhaiskasvatus, adoptiolapsi varhaiskasvatuksessa

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree Programme in Social Work

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author/s: Annika Halmesmäki

Title of thesis: I want to feel safe in a day care! Experiences of Parents with an Internationally Adopted Child about Starting Day Care

Supervisor(s): Helena Järvi

Year: 2015

Number of pages: 58

Number of appendices: 3

The aim of this thesis is to study how the parents of an internationally adopted child see the start of day care and how they cooperate with the day care staff.

This thesis was executed by using a qualitative method. The research data was gathered from twelve qualitative e-mail enquiries and two interviews. The questionnaires were sent to a selected research group in December 2014. The last results from the e-mail enquiries came in April and the second interview was held in June. Fourteen individual adoptive parents of internationally adopted children answered the enquiries. The questions were the following: How the parents of an internationally adopted child have felt starting the day care and how the cooperation has succeeded with it's staff. The research data was used to gain experiential knowledge from adoptive parents about how an internationally adopted child reacts to starting day care and how the cooperation between parents and day care's staff works. The research was carried out by using data based analysis. The answers were simplified and grouped, after which different kinds of theoretical concepts could be formed.

The results showed significant signs about how crucial the first steps are when one is starting day care with an internationally adopted child. This is the time when the staff can build up a bond of safety with the child. The most important thing among the respondents was the cooperation between the day care staff and the parents. A good cooperation naturally helps the parents to strengthen their trust towards the day care staff. Another point that frequently arose from the results was the staff's lack of knowledge about the speciality of an internationally adopted child. The parents wanted to highlight the importance of a proper education and information concerning adoption.

Keywords: International adoption, attachment, early childhood education, adoptive child in an early childhood education

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1 JOHDANTO	7
2 TIE ADOPTIOPERHEEKSI	8
2.1 Kansainvälinen adoptio.....	8
2.2 Adoptiota ohjaava lainsäädäntö	9
2.3 Kansainvälinen adoptioprosessi.....	10
2.4 Adoptiovanhemmat	13
3 KANSAINVÄLISESTI ADOPTOIDUN LAPSEN KEHITYS JA KIINTYMYKS.....	15
3.1 Kansainvälisesti adoptoidunlapsen kiintymyssuhde.....	15
3.2 Kansainvälisesti adoptoidunlapsen sopeutuminen Suomeen	17
4 KANSAINVÄLISESTI ADOPTOIDUN LAPSEN VARHAISKASVATUKSEN ALOITUS.....	19
4.1 Varhaiskasvatus Suomessa.....	19
4.2 Varhaiskasvatuksen aloitus.....	20
4.3 Kansainvälisesti adoptoitu lapsi varhaiskasvatuksessa	21
5 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	25
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	26
6.1 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu.....	26
6.2 Aineiston analysointi	28
6.3 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	29
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	32

7.1 Kansainvälisesti adoptoitujen lasten taustatiedot.....	32
7.2 Päivähoidon aloitus.....	33
7.2.1 Milloin lapsi hoitoon?	33
7.2.2 Mihin lapsi hoitoon?	34
7.2.3 Lapsen totuttaminen päivähoitoon.....	35
7.2.4 Adoptiolapsen reagointi hoidon aloitukseen	36
7.3 Vanhemprien toiveita ennen päivähoiton aloitusta	36
7.3.1 Työntekijöiden kiinnostus adoptiota kohtaan	36
7.3.2 Omahaotajuus päiväkodissa.....	37
7.3.3 Pienryhmätoiminta.....	38
7.3.4 Työntekijöiden ja vanhempien välinen yhteistyö.....	38
7.4 Vanhemprien nostamat asiat lapsen hoitopäivän sisällöstä	39
7.5 Adoptiolapsen saama erityishuomio päiväkodissa.....	40
7.6 Kehitettävät asiat päivähoidossa.....	41
7.7 Henkilökunnan tietämys kansainvälisestä adoptiosta	42
8 TULOSTEN TARKASTELUA	43
9 POHDINTA	46
LÄHTEET	49
LIITTEET.....	54

Kuvio- ja kuvaluettelo

Kuvio 1. Yleisimmät adoptiomaat.....	8
Kuvio 2. Adoptioprosessi	11
Kuvio 3. Adoptiolapsen ikä Suomeen tullessa	32
Kuvio 4. Kotona vietetty aika ennen päivähoitoa.....	33

1 JOHDANTO

Kaunis pieni ihminen. Sä olet ainutlaatuinen.

Mitä vastaan tuleekaan, toista sua ei milloinkaan...

sä saatat selvitä vähin vammoin matkalla (Kurkela 2010).

Edeltävä lainaus on Johanna Kurkelan laulusta ”Ainutlaatuinen”. Laulun sanat ki-teyttävät kaiken oleellisimman ja tärkeimmän asian kansainvälisesti adoptoitujen lasten vanhempien tunteista ja matkasta adoptioperheeksi. Kaikille vanhemmille oma lapsi on yleensä ainutlaatuinen, mutta erityisesti adoptiovanhemmille.

Aihe on tärkeä, koska kansainvälisesti adoptoitujen lasten päivähoiton aloitus on suuri askel adoptioperheelle. Oman adoptiolapsen laittaminen päivähoitoon herät-tää vanhemmissa monenlaisia tunteita. Aihe on myös vähän tutkittu, vaikka kan-sainvälisesti adoptoituja lapsia tuli vuonna 2014 Suomeen 161.

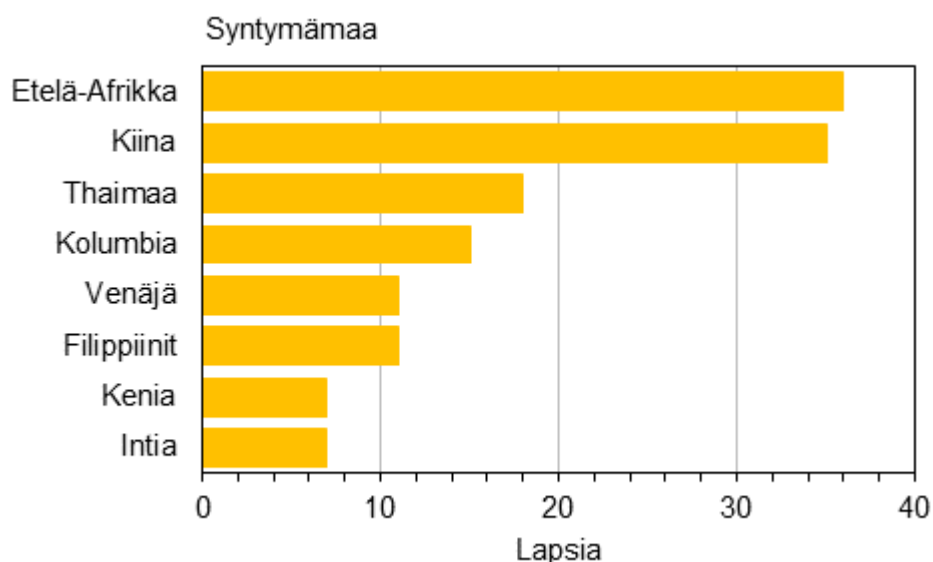
Opinnäytetyössäni selvitetään, mitä on kansainvälinen adoptio, siihen liittyvä lain-säädäntö ja mitä kansainvälinen adoptioprosessi tarkoittaa. Työssäni tarkastellaan lisäksi kansainvälisesti adoptoidun lapsen kiintymyssuhdetta ja päivähoiton aloi-tusta. Opinnäytetyöni tutkimuksessa kerättiin tietoa eri puolilta Suomea kansainvä-lisesti adoptoitujen lasten vanhemmilta siitä, miten he ovat kokeneet päivähoiton aloituksen ja yhteistyön päivähoiton henkilökunnan kanssa.

2 TIE ADOPTIOPERHEEKSI

Kansainvälisesti adoptoitu lapsi ei voi itse valita itselleen vanhempia. Adoptiolaki kuitenkin määrää adoptiota hakeville vanhemmille tietynlaiset kriteerit. Adoptiolapselle voidaan näin ollen saada uusi mahdollisuus hyvään ja turvattuun elämään. Tässä luvussa tuon esille, mitä tarkoittaa kansainvälinen adoptio, adoptiota ohjaava lainsäädäntö, adoptioprosessi sekä adoptiovanhemmuus.

2.1 Kansainvälinen adoptio

Kansainvälinen adoptio tarkoittaa sitä, että perhe adoptoi lapsen ulkomailta Suomeen. Ensimmäiset ulkomailta adoptoidut lapset saapuivat Suomeen 1970-luvun puolivälin jälkeen. (Adoptio, [Viitattu 13.1.2014].) Ulkomailta adoptoitujen määrä on vähentynyt viime vuoden tilastoon verrattuna, mutta kuitenkin kyse on vain muutamasta lapsesta. Tällä hetkellä tilastojen mukaan yleisimmät adoptiomaat ovat Etelä-Afrikka ja Kiina. Vuonna 2014 ulkomailta adoptoitiin Suomeen 161 lasta. (Adoptioiden määrä väheni vuonna 2014, [Viitattu 19.9.2015].) Kuviossa 1 on esitetty Suomalaisten yleisimmät adoptiomaat.

Kuvio 1. Yleisimmät adoptiomaat
Adoptiot syntymämaan mukaan 2014

Kansainvälisessä adoptiossa lapselle etsitään adoptioperhettä ensin omasta kotimaasta, jonka vuoksi lapsi on usein Suomeen adoptoitaessa noin 2-vuotias (Adoptio, [Viitattu 13.1.2014]). Amerikkalaisen tutkimuksen mukaan kuitenkin keskimääräinen adoptiolapsen adoptioikä on noin yksi vuosi (Jacobs 2010, 20). Adoptioprosessien ja adoptiojonojen vuoksi vastasyntyneiden vauvojen adoptointi on hyvin harvinaista (Costiander 2009, 21).

Kansainvälisten adoptiolasten taustat voivat olla hyvin erilaiset, sillä osa lapsista on hylätty heti syntymänsä jälkeen, jotkut lapsista ovat jääneet orvoiksi, toiset taas on otettu huostaan myöhemmin. Lapsi on saattanut asua omassa perheessään, sijaiskodissa, sukulaistensa luona, lastenkodissa, sairaalassa tai useammassa eri paikassa. Lapsen taustoista tiedetään joskus paljon, joskus ei juuri mitään. (Brantberg, Mäkipää & Uhtio 2013, 9.)

Kansainvälinen adoptointi on saavuttanut huippunsa muutama vuosi sitten, jolloin lapsia saapui adoption myötä Suomeen paljon. Sen jälkeen adoptiolasten määrät ovat laskeneet. Hakijamäärät kansainväliseen adoptioon ovat pysyneet samana, mutta samaan aikaan kansainväliseen adoptioon vapautuvia lapsia on jatkuvasti vähemmän. (Adoption lähtökohdat, [Viitattu 10.1.2014].) Ulkomaisia adoptioita Suomeen tapahtuu vuosittain noin 300 (Brantberg ym. 2013, 6). Adoptioiden määrä on kasvanut 1990-luvun alusta lähtien nopeasti. Suomeen adoptoitiin vuonna 1990 noin 50 lasta, vuonna 2000 noin 200 lasta ja vuonna 2005 yli 300 lasta. (Wikstedt, 2006, 5.) Nykyään Suomessa elää kokonaisuudessaan ulkomailta adoptoituja henkilöitä noin 4000 (Brantberg ym. 2013, 6).

Kansainvälisen adoption hinta on tapauskohtainen. Yleensä se maksaa noin 10 000 euroa, mikä koostuu käänös-, hallinto- ja matkakuluista sekä adoptiopalvelutarjoajan maksuista. (Adoptiokustannukset, [Viitattu 11.1.2014].) Kelalta voi hakea adoptiotukea, joka on veroton ja kertaluonteinen. Tuen määrä riippuu adoptiomaasta. (Adoptiotuki ulkomaan adoptioon, [Viitattu 11.1.2014].)

2.2 Adoptiota ohjaava lainsäädäntö

Adoptiolain (L 20.1.2012/22) 1 luvun 1§:n mukaan adoption tarkoituksena on edistää lapsen parasta vahvistamalla lapsen ja vanhemman suhdetta adoptoitavan ja

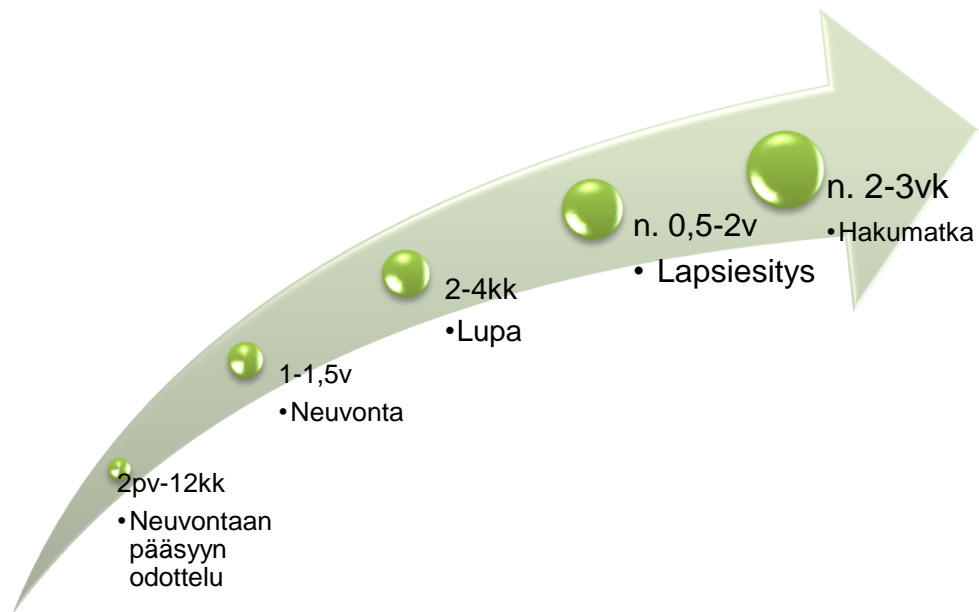
adoptionhakijan välille. Laki tarkoittaa sitä, että adoption tehtävänä on luoda pysyvä suhde vanhemman ja lapsen välille. Uusi laki, joka astui voimaan heinäkuun ensimmäisenä päivänä vuonna 2012 korvaa ja kumoaa vanhan lain lapseksiottamisesta. (Adoptio, [Viitattu 13.1.2014].)

Adoptiolaissa määritellään, että vanhemman on oltava vähintään 25-vuotias. Yli 50-vuotiaalla ei ole oikeutta hakea adoptiota. Adoptioperheeksi hyväksytään yksinasuva henkilö tai aviopari. Myös vanhempien terveydentilaan ja sosioekonomisiin tekijöihin kiinnitetään erityistä huomiota soveltuvuutta arvioitaessa. (L 20.1.2012/22.) Adoptiomaissa on myös erikseen määritelty tietynlaiset kriteerit, joihin adoptiovanhempien on sovelluttava. Kriteereillä pyritään varmistamaan, ettei adoptiolapsi joutuisi kokemaan hylkäämistä liian monta kertaa. (Kansainväliset adoptiot, [Viitattu 10.1.2014].)

Adoptiota säätelee suomalaisen lainsäädännön lisäksi YK:n lasten oikeuksien sopimus. Kansainvälisten adoptioiden osalta adoptiota säätelee ns. Haagin sopimus sekä lapsen syntymämaan laki. Sopimusten ja lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa, että adoptiossa on tavoiteltava lapsen edun toteutumista, koska se on aina adoption lähtökohtana. (Adoptio, [Viitattu 13.1.2014].)

2.3 Kansainvälinen adoptioprosessi

Pärssinen-Hentula, Pietarila ja Hietaranta (2007, 11) kertovat, että adoptiota miettiessä on hyvä selvittää, kuinka kauan prosessi voi kestää ennen kuin lapsen saa. Adoptioon kuuluu pitkä odotus, asioiden järjestelyt ja erilaiset asioinnit esimerkiksi neuvontapalveluissa ennen kuin tiedon tulevasta lapsesta voi saada. Keskimäärin kansainvälinen adoptioprosessi neuvonnan alusta lapsen saamiseen kestää 2-5 vuotta (Lapsiesitys, [Viitattu 17.1.2014]). Kuviossa 2 tulee esille adoptioprosessin eri vaiheet.

Kuvio 2. Adoptioprosessi

Adoptioneuvonta. Adoptioprosessi on pitkä ja monivaiheinen prosessi, joka etenee jokaisella perheellä yksilöllisesti. Se käynnistyy aina ensin pariskunnan tai yksinhakijan ottaessa yhteyttä oman kuntansa sosiaalitoimeen saadakseen adoptioneuvontaa. Adoptioneuvonnassa valmennetaan perhettä adoptiolapsen vanhemmuuteen ja selvitetään perheen valmiuksia adoptioon. (Brantberg ym. 2013, 6.) Neuvonnan alussa arvioidaan myös hakijoiden edellytyksiä adoptiovanhemmuuteen. Erilaisia edellytyksiä ovat esimerkiksi sosioekonominen tilanne, terveys ja ikä. Neuvonnassa keskusteluteemoja ovat henkilöhistoria, hakijoiden motiivit, nykyinen elämäntilanne, parisuhde, menetykset, ihmissuhdeverkostot, kasvatuskysymykset ja adoptiolapsen erityisyys sekä muut tarpeelliset asiat. (Adoptioneuvonta, [Viitattu 17.1.2014].)

Adoptioneuvontaa antavat Suomessa Pelastakaa Lapset - aluetoimistot ja kuntien sosiaaliviranomaiset. Neuvonta on lakisääteistä ja maksutonta. Se kestää usein yhdestä vuodesta aina puoleentoista vuoteen saakka ja koko prosessin ajan tehdään yhteistyötä sosiaalityöntekijän kanssa. (Adoptioneuvonta ja kotiselvitys, [Viitattu 13.1.2014].) Sosiaalityöntekijä kirjoittaa adoptioneuvonnan päätteeksi hakijoita ja heidän taustaansa, elämäntilannettaan sekä adoptiomotiiveja ja kasvatusvalmiuksia kuvaavaan asiakirjan (Adoptioneuvonta, [Viitattu 17.1.2014]).

Adoptiokontaktin valinta. Neuvonnan jälkeen kansainvälisen adoption hakijat valitsevat kohdemaan ja adoptiopalvelujen tarjoajan. Suomessa on kolme adoptiopalvelujen tarjoajaa, jotka ovat Interpedia ry, Helsingin kaupungin sosiaalivirasto sekä Pelastakaa Lapset ry. Kohdemaata valikoituu adoptiopalvelun tarjoajan kautta. (Lupa, [Viitattu 17.1.2014].)

Lupa. Adoptioneuvonnan jälkeen ulkomailta lasta toivovien adoptiovanhempien täytyy anoa adoptiolupaa Valviran alaiselta adoptiolautakunnalta (Lupa, [Viitattu 17.1.2014]). Kansainvälistä adoptiolupaa hakiessa edellytys on, että adoptiopalveluntantajalla on adoptionhakijat asiakkaana. Lupa lähetetään hakijoiden valitsemaan maahan. Adoptiopalvelu lähettää hakemukset eteenpäin sekä antaa ohjeet hakuprosessia varten. Adoptiopalvelu on myös perheen tukena koko adoptioprosessin ajan. (Kansainväliset adoptiot, [Viitattu 10.1.2014].)

Odotusaika. Odotusaika voi vaihdella kohdemaasta johtuen, aina vuodesta useaan vuoteen. Kansainvälisessä adoptiossa adoptiovanhempien tulee pitää yhteyttä odotusaikana adoptiopalveluun ja tarvittaessa adoptioneuvontaan. Viranomaiset ovat yhteydessä adoptiolapsen syntymämaahan ja tiedottavat adoptiovanhemmille adoption kulusta. (Kansainväliset adoptiot, [Viitattu 10.1.2014].)

Lapsiesitys ja hakumatka. Adoptioprosessin viimeisimpiä vaiheita on se, että adoptiohakijoille tulee tieto omasta adoptiolapsesta. Tässä vaiheessa joutuu odottamaan ja odottaminen riippuu kohdemaan jonotilanteesta ja byrokratiasta. Hakijat saavat lapsiesityksen, johon he saavat rauhassa tutustua. Lapsiesityksestä selviää lapsen terveydentila, tausta ja kaikki, mitä hänestä on tiedossa. Adoptionhakijoille lähetetään myös kuva lapsesta. (Lapsiesitys ja hakumatka, [Viitattu 17.1.2014].)

Adoption viimeinen vaihe on oman adoptiolapsen haku. Hakumatkalle kutsun voi saada lapsiesityksen yhteydessä tai sitä voi joutua odottamaan erikseen. Hakumatkan kesto vaihtelee adoptiomaittain ja se on määrätty maan adoptiosääntöjen mukaan. (Lapsiesitys ja hakumatka, [Viitattu 17.1.2014].) Esimerkiksi Etelä-Afrikan adoptiosääntöihin kuuluu, että maassa täytyy olla 2-4 viikkoa ennen Suomeen palaamista (Etelä-Afrikka, [Viitattu 17.1.2014]).

Seurantakäynnit ja arki. Adoptiovanhempien ja lapsen saapuessa kotiin heillä on edessä normaali arki (Seuranta, [Viitattu 17.1.2014]). Adoptioneuvonta jatkuu so-

siaalityöntekijän seurantakäynneillä. Käynneillä varmistetaan adoptiolapsen, sekä vanhempien normaalin arjen sujuvuus ja yhteistyö. Seurantakäynneillä on myös tarkoitus kertoa terveiset synnyinmaahan valokuvien ja kuulumisien perusteella. Käyntien jälkeen perheellä on mahdollisuus myös adoption jälkipalveluihin. (Seuranta, [Viitattu 17.1.2014].) Todellisuus ei aina kuitenkaan kohtaa vanhempien odotusta arjesta adoptiolapsen kanssa. Adoptoidulla lapsella on usein rikkonainen kiintymyssuhde ja se ilmenee monin eri tavoin arjessa. (1.Vuosi, [Viitattu 17.1.2014].)

2.4 Adoptiovanhemmat

Adoptoijista suurin osa päätyy aloittamaan adoptioprosessin biologisen lapsettomuuden vuoksi (Brantberg ym. 2013, 15). Vanhemmuuteen kasvu ei tapahdu hetkessä vaan se on aikaa vievä prosessi. Yksilö rakentaa omaa vanhemmuuttaan jo ennen todellista vanhemmuutta. Adoptioperheissä vanhemmuuteen kasvussa on kyse aivan erityisestä, pitkäaikaisesta ja monivaiheisesta kasvuprosessista. (Kestilä 2007, 15–16.) Tämä kasvuprosessi jatkuu virallisen adoptioprosessin alettua aina lapsen saamiseen ja adoptiovanhemmuuteen asti (Eriksson 2009, 9). Adoptiovanhempana ja -perheenä eläminen alkaa ilman totuttelua tai kaikkia osapuolia yhteiselämään valmentavaa odotusaikaa. Lapsi ja vanhemmat ovat alkuun toisilleen vieraita ja toisen ymmärtäminen vaatii aikaa ja kärsivällisyyttä. Adoptiovanhemmuus on kuitenkin aitoa vanhemmuutta aivan kuin biologinenkin vanhemmuus. (Brantberg ym. 2013, 16.)

Adoptiovanhemmilla voi olla epärealistisia odotuksia sekä vanhemmuudesta että arjesta lapsen kanssa (Brantberg ym. 2013, 16). Normaaliin vanhemmuuteen kuuluu ristiriitaisia tunteita. Vanhempi voi sallia itselleen myös kielteisiä ajatuksia lapsesta tai vanhemmaksi ryhtymisestä. Adoptiovanhempi voi pelästyä kielteisiä tunteita. Hän saattaa puolustautua niitä vastaan pyrkimällä tukahduttamaan tai kieltämään niitä. Tämä vahingoittaa vanhemman kannattelukykyä, koska suurin osa hänen kapasiteetistaan kuluu omien käsittelemättömien tunteiden kannatteluun. Tämä voi johtaa siihen, että kielteisiin tunneilmaisuihin suhtaudutaan varovaisesti ja vanhemmille voi tulla tunne, että vain positiivisia tunteita saa näyttää. (Kalland 2003, 206–207.)

Becker-Weidmanin (2008, 40-46) mielestä adoptiolapsen kiintymyssuhteen tukemisessa avainsanana ovat adoptiolapsen uudet vanhemmat. Heidän tehtävänä on luoda lapselle turvallinen ilmapiiri, jossa lapsen on hyvä kasvaa sekä luoda uusi ja pysyvä kiintymyssuhde. Vanhempien tulee muistaa myös adoptiolapsen kanssa rutiinit ja ennakoitavuus, sillä ne toimivat hyvin lapsen ja aikuisen suhteen rakentajina.

Adoptiovanhemmat ovat yleensä erittäin sitoutuneita vanhempia. He ovat nähneet paljon vaivaa saadakseen perheeseensä lapsen. Lapsi on ainutkertainen ja aina haluttu, ja perheen on voitava kokea myös ulkopuolisten taholta, että heidät nähdään oikeana perheenä. Erityisen tärkeää on kuunnella vanhempia ja heidän huolta ja asiantuntijuuttaan adoptiosta, sillä he ovat lapsensa parhaina asiantuntijoita. Lapsen taustalla on suuri merkitys lapsen omassa elämässä. (Brantberg ym. 2013, 17.)

3 KANSAINVÄLISESTI ADOPTOIDUN LAPSEN KEHITYS JA KIINTYMYKSI

Jokainen lapsi luo elämänsä aikana kiintymyssuhteen vanhempiinsa, joskus kuitenkin lapsi ei saa luotua turvallista kiintymyssuhdetta ja silloin kiintymyssuhteeseen tulee häiriöitä. Adoptiolapsen kiintymyssuhde on useasti kokenut häiriöitä. Adoptiovanhemmat aloittavat lapsen kanssa kaiken alusta. Tässä luvussa kerron kansainvälisesti adoptoidun lapsen kiintymyssuhteesta sekä kansainvälisesti adoptoidun lapsen sopeutumisesta Suomeen.

3.1 Kansainvälisesti adoptoidunlapsen kiintymyssuhde

Lapsella on synnynnäinen tarve turvautua toiseen ihmiseen (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 48). Pieni lapsi tarvitsee pysyviä ihmissuhteita, sillä ihmissuhteiden katkokset voivat olla riskitekijöitä vauvan kehitykselle (Sinkkonen & Kalland 2001, 8). Lapsi kiintyy tämän teorian mukaan niihin aikuisiin, jotka hoivaavat häntä ja hoiva täyttää tietyt ehdot. Lapsi turvautuu kaikkein luotettavimpana pitämänsä aikuiseen, kun hän kokee uhkaa, pelkoa tai hänellä on jokin hätä. Lapsi luo myös toissijaisia kiintymyssuhteita niihin aikuisiin, jotka ovat läsnä hänen elämässään jatkuvasti. (Rusanen 2011, 28.) Salo (2002, 46) toteaa lapsen kiintymyssuhteesta, että lapsen on mahdotonta muodostaa kiintymyssuhdetta, jos lapsi on joutunut kasvamaan ilman pysyvää aikuissuhdetta tai hänen saamansa hoiva on ollut liian epäsäännöllistä. Adoptoitujen lasten aikaisemmat kokemukset vaikuttavat lapsen kiinnittymiseen ja kiintymiseen uudessa perheessä, sillä lapsen eletty elämä on läsnä joka hetkessä. Punamäki (2011, 174) lisää, että lapsuuden varhaiset ihmissuhteet toimivat harjoituskenttänä ajattelun ja tunteiden kehittymiselle kiintymyssuhdeteorian mukaan.

Adoptoitujen lasten kiintymyssuhteita ovat tutkineet Van de Dries ym. (2009, 410–421) ja he ovat verranneet tuloksia ei-adoptoituihin sekä sijoitettuihin lapsiin. Tuloksista selvisi, että adoptoidut lapset voivat selviytyä varhaisvaiheiden vastoin käymisistä ja muodostaa turvallisen kiintymyssuhteen yhtä usein kuin ei-adoptoidutkin lapset. Espanjalaisten tutkijoiden mukaan Itä-Euroopan maista

adoptoiduilla lapsilla on ongelmia turvallisen kiintymyssuhteen luomisessa verrattuna muista maista adoptoituihin lapsiin. Tutkimuksen mukaan tämä todennäköisimmin johtuu siitä, että lapset ovat kohdanneet köyhyyttä ja jopa raskauden aikaisia riskejä kuten alkoholimyrkytyksiä. (Barcons, Abrines, Brun, Sartini, Fumadó & Marre 2014. 95.)

Tulokset saivat vahvistusta myös Bowlbyn näkemyksestä, jonka mukaan korjaavat kokemukset kiintymyksessä voivat parantaa kiintymyssuhteessa olevia vaurioita. Rajoitteena tässä nähtiin kuitenkin adoptiolapsen ikä, sillä jos lapsi oli adoptoitu ennen ensimmäistä ikävuotta, oli kiintymyssuhteen parantumiseen paremmat edellytykset, kuin jos adoptio tapahtui ensimmäisen ikävuoden jälkeen. Adoptoiduilla nähtiin kuitenkin olevan huomattavasti vähemmän kiintymyssuhteesta johtuvia ongelmia kuin laitoslapsilla.

Adoptiolapsi on kokenut elämänsä aikana vähintään yhden kiintymyssuhdekatkoksen. Ensimmäisen kiintymyssuhteen adoptiolapsi luo hänen biologisiin vanhempiinsa aivan kuten kuka tahansa lapsi. Adoptoiduille lapsille ja heidän perheilleen kiintymyssuhteen kehittyminen on aina erityinen haaste, sillä adoptiolapsi on saattanut joutua pettymään aikuisen tarjoamaan hoivaan. (Brantberg ym. 2013, 10.) Kansainvälisesti adoptoidut lapset ovat yleensä olleet laitoshuollossa, mikä heijastuu myös lapsen kiintymyssuhteeseen (Jokinen 2012, 45).

Kriittinen aika kiintymyssuhteen syntymiseen on ensimmäiset kaksi ja puoli ikävuotta tutkimuksien mukaan. Siihen mennessä kiintymyssuhde on jäänyt turvottomaksi tai turvallinen kiintymyssuhde on muodostunut. Adoptiolapsi pystyy solmimaan turvallisen kiintymyssuhteen seitsemän vuoden ikäisenäkin, jos adoptio perhe on hyvin lämmin ja olosuhteet ovat stabiilit. Tämän ovat myös adoptiolasten tutkimukset osoittaneet. Kaikkeen on kuitenkin varauduttava, sillä kiintymyssuhteen syntyminen vie enemmän aikaa, kun ajankohta on erilainen. (Keltinkangas-Järvinen 2010, 154.)

Adoptiolapsi käyttäytyy usein tavalla, jota on kutsuttu valikoimattomaksi sosiaalisuudeksi eli lapsi ei vierasta normaalilla tavalla. Lapsi käyttäytyy niin kuin olisi samantekevää kuka hänestä huolehtii. Lapsi on hymyilevä ja sosiaalisesti viehättävä kaikkia kohtaan. (Sinkkonen & Kalland 2011, 206.) Kalland (2001, 204–207) nos-

taa esille tärkeän asian, josta huomaa yhden adoptiolapsen kiintymyssuhteen häiriön. Tunnetuin adoptiolapsen kiintymyssuhteeseen liittyvä oireilu on se, ettei lapsi vierasta normaalilla tavalla. Adoptiolapsi saattaa ottaa kontaktia kehen tahansa ihmiseen ja mennä jopa kenen tahansa syliin. Tällöin vanhemmista saattaa tuntua siltä, että lapsi ei välitä heistä. Vanhempien on kuitenkin tärkeää asettaa lapselle rajat, keiden kanssa hän voi tehdä tuttavuutta ja ketkä ovat vieraita. Adoptiolapsella, jolla kiintymyssuhde on vaurioitunut saattaa esiintyä myös ahmimista tai syömisestä kieltäytymistä, itseään vahingoittavaa käyttäytymistä tai itsetuhoa sekä stereotyyppistä käyttäytymistä eli lapsi voi esimerkiksi hakata päätänsä ja keinutella kehoansa.

Adoptiolapsen kiintymyssuhde on traumatisoitunut, mutta adoptiovanhemmat voivat tukea lapsen kiintymyssuhteen muodostumista parempaan suuntaan. Lapsen tultua perheeseen kiintymyssuhteen kehittyminen alkaa alusta ja lapsi ja vanhemmat aloittavat saman kehityskulun kuin vastasyntyneen perheessä. Adoptio onkin tässä mielessä lapsen toinen mahdollisuus. (Brantberg ym. 2013, 11.)

Päivähoidossa adoptiolapsen kiintymyssuhdetta pystyy kehittämään ja hoitamaan, mutta se vaatii vuorovaikutussuhteita ja kiintymyssuhteita hoitajien ja lapsen välillä. Se ei ole helppoa, nopeaa tai yksinkertaista, mutta se on mahdollista. Ennen adoptiolapsen päivähoidon aloitusta adoptiovanhempien on hyvä saada aikaan luottavainen ja hyvä kiintymyssuhde lapseensa. Siihen on annettava näin ollen tarpeeksi aikaa. Päivähoidossa kiintymyssuhteen luomiseen pitää myös antaa aikaa. (Tuovila 2008, 32.)

3.2 Kansainvälisesti adoptoidun lapsen sopeutuminen Suomeen

Kansainvälisesti adoptoidun lapsen ja maahanmuuttajalapsen sopeutumisongelmat yhdistetään usein samoiksi. Lapset näyttävät usein ulkonäöltään samanlaisilta, mutta sisimmässään lapset ovat aivan erilaisia. Kansainvälisesti adoptoitu lapsi jättää taakseen synnyinmaansa kulttuurin ja perheen saapuessaan uuteen perheeseen. Adoptiossa lapsesta tulee suomalainen, osa suomalaista kulttuuria ja perhettä, kun taas maahanmuuttajalapsi tulee Suomeen perheensä kanssa (Keyes 2002, 189.)

Adoptiolapsen syntymämaa tulee aina olemaan osa lasta ja hänen identiteettiään (Keyes 2002, 189). Talibin (2002, 44) mukaan maahanmuuttajataustaisilla on usein huonosti määrittynyt identiteetti ja he saattavat kärsiä sosiaalisesta, tunneta-son sekä motivaation vajavuudesta. Sama asia voi koskea myös adoptiolapsia, sillä heiltä puuttuu mahdollisesti tieto omasta alkuperästä sekä biologisista vanhemmistaan. Nämä asiat voi vaikuttaa adoptiolapsen minäkuvaan. Jokainen adoptioperhe kasvattaa adoptiolapsensa omalla tavallaan, mutta lapsen syntymämaan kulttuuri on kuitenkin aina vahvasti adoptiolapsen elämässä.

Amerikkalaisen tutkimuksen mukaan Kiinasta adoptoidut lapset oppivat puhumaan sujuvasti englantia esikouluikänsä mennessä. Siihen vaikuttaa positiivisesti monikielinen ympäristö. On kuitenkin erittäin tärkeää, että lapsella pidetään yllä oman syntymämaan kulttuuria ja kieltä, jotta lapsen identiteetti pystyy muodostumaan normaalilla tavalla. (Roberts, Pollock, Krakow, Price, Fulmer & Wang 2005, 100.)

Adoptiolapsilla on myös usein alkuun vaikeuksia normaaleissa arjen tilanteissa, kuten syömisessä ja sopeutumisessa kaikenlaisiin muutoksiin arjen rutiineissa (Shapiro, Shapiro & Paret 2001, 414). Näin ollen adoptiolapselle on hyötyä tietynlaisista arjen rutiineista, joita kotona ja päivähoitossa on. Ne auttavat adoptiolasta saamaan turvallisen tunteen aikaan, kun hän tietää mitä päivän aikana tapahtuu. (Tuovila 2008, 54.)

4 KANSAINVÄLISESTI ADOPTOIDUN LAPSEN VARHAISKASVATUKSEN ALOITUS

Varhaiskasvatusta on määritelty vuosien saatossa monin eri tavoin. Varhaiskasvatus nähdään kuuluvan kaikkeen yhteiskunnalliseen toimintaan, jonka avulla edistetään lapsen mahdollisimman suotuisaa kehitystä ja vaikutetaan lapsen kasvuolosuhteisiin. Varhaiskasvatusta toteutuu kotona, eri päivähoitomuodoissa sekä erilaisissa kolmannen sektorin palveluissa, joissa on kasvatuksellista vuorovaikutusta lapsen ja aikuisen välillä. (Karila, Kinos & Virtanen 2001, 13.) Tässä luvussa käyn läpi Suomen varhaiskasvatusta sen aloittamista ja kansainvälisesti adoptoidun lapsen varhaiskasvatusta.

4.1 Varhaiskasvatus Suomessa

Varhaiskasvatukseksi kutsutaan pienten lasten elämän eri osa-alueilla tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, johon kaikilla lapsilla on oikeus (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 115). Sen tavoitteena on luoda lapselle hyvä kehitys ja kasvu eri toiminnan alueilla. Monipuolinen toiminta tukee lapsen psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista kehitystä sekä terveyttä. Varhaiskasvatus tukee lapsen älyllistä kehittymistä ja oppimista sekä tunne-elämän ja mielikuvituksen kehittymistä. Näiden osa-alueiden kautta lapsi oppii oman kulttuurin ja lähiympäristön merkityksen. (Varhaiskasvatus vuoteen 2020, [Viitattu 31.1.2015].) Kansainvälisesti adoptoitu lapsi saa hyvän tuen kehitykselleen esimerkiksi päivähoitossa.

Varhaiskasvatuksessa liittyy tiiviisti toisiinsa oppimisen tukeminen ja hoiva. Sen päämääriä ovat lapsen kasvu oman elämänsä ja kasvunsa vaikuttajiksi ja lapsen oppimaan oppimisen vahvistaminen. Varhaiskasvatus voidaan määritellä vuorovaikutusprosessiksi, jossa lapsi omaehtoisesti kokemuksellisen ja elämyksellisen toiminnan kautta, aikuisten tavoitteisen ohjauksen sekä vertaisryhmäkontaktien avulla, kasvaa aktiiviseksi toimijaksi. Varhaiskasvatus on siis kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus, jota valvoo sekä järjestää yhteiskunta. Sen tulee olla suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jossa keskeinen merkitys on lapsen omaehtoisella leikillä. (Järvinen ym. 2009, 124.)

Ensisijaisesti lapsen vanhemmilla on kasvatusoikeus ja – vastuu lapsestaan, jossa heitä tukevat varhaiskasvatuksen erilaiset palvelut (Varhaiskasvatus vuoteen 2020, [Viitattu 31.1.2015]). Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tulee olla kiinnostuneita perheen asioista ja huolista. Kansainvälisesti adoptoidun lapsen vanhemmat tuntevat oman lapsensa parhaiten ja vanhempia on hyvä kuunnella. Ammattitaitoinen henkilöstö on varhaiskasvatuksen keskeinen voimavara ja näin ollen koko kasvattajayhteisön ja jokaisen yksittäisen kasvattajan vahva ammatillinen tietoisuus ja osaaminen ovat olennaista laadukkaana varhaiskasvatuksen kannalta. Valtakunnallisessa linjauksessa määritellään keskeisimmät varhaiskasvatuspalveluiden tarjoajat, jotka ovat perhepäivähoito, päiväkotiki sekä erilaiset kolmannen sektorin palvelut, kuten seurakunta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

4.2 Varhaiskasvatuksen aloitus

Perheet miettivät monenlaisia asioita ennen lapsen päivähoiton aloitusta esimerkiksi oman lapsen selviytymistä erossa vanhemmista ja hoitopaikan laatua. Päivähoiton aloitusvaiheen yhtenäisin toimin pyritään tukemaan lasta ja perhettä lapsen siirtyessä kotihoidosta varhaiskasvatukseen ja kuuntelemaan vanhempien ajatuksia, kokemuksia ja toiveita varhaiskasvatuksesta. Näin toimien pyritään tukemaan päivähoiton aloitusta, jotta perheen arki olisi sujuvaa ja lapsi kokisi siirtymisen päivähoitoon turvallisena. (Helenius, Karila, Munter, Mäntynen & Sire Tiusanen 2001, 35.)

Lapsen hyvä päivähoiton aloitus perustuu henkilökunnan ja vanhempien väliselle luottamukselle. Lapsen tuloa päiväkotiin sekä vanhempien tutustumista ja luottamusta työntekijään helpottaa päiväkodin henkilökunnan käynti lapsen kotona ennen päivähoiton alkua. Ennen päivähoiton alkua perheellä on mahdollisuus käydä tutustumassa hoitopaikkaan. (Komi 2010, 29.)

Mukanaan päivähoitoon lapsi vie omat kokemuksensa ihmissuhteistaan. Päivähoiton aloittamiseen liittyy ero vanhemmista ja tutusta kotiympäristöstä. Vanhemmat sekä henkilökunta pitävät tavoiteltavana, että lapsi sopeutuu nopeasti erotilanteisiin eikä silloin esimerkiksi itke tai kiukuttele. Myönteistä lapsen kannalta on se, että monet vanhemmat varaavat tähän siirtymävaiheeseen riittävästi aikaa, että he

voivat yhdessä lapsen kanssa tutustua etukäteen päivähoitopaikkaan. Päivähoito-henkilökunta pitää tällaista tutustumisvaihetta myös tärkeänä. (Keskinen & Virjo-nen 2004, 132.)

4.3 Kansainvälisesti adoptoitu lapsi varhaiskasvatuksessa

Adoptiolapsen perheelle lapsen päivähoiton aloitus on uusi vaihe ja suuri muutos, johon liittyy niin huolta, syyllisyyttä ja levottomuutta kuin innostusta, luottamusta ja uuden odotusta. Lähes jokainen päivähoiton parissa työskentelevä kohtaa jossain vaiheessa työelämänsä aikana adoptiolapsia. Lasten parissa työskentelevillä on paremmat mahdollisuudet kohdata adoptiolasten tarpeet, kun heillä on tietoa lap-sen kokemista erityisistä menetyksistä sekä heidän taustoista ja kielen kehitykses-sä tapahtuneesta katkoksesta yhdistettynä omien asenteiden ja arvojen pohtimi-seen. Päivähoiton henkilökunnan tulee myös tietää, mitä kansainvälinen adoptio merkitsee. (Davidsson 2005.)

Varhaiskasvatuksen hyvä laatu koostuu työntekijöiden kasvatustaitoisuudesta eli kyvystä nähdä ne tavoitteet, menetelmät ja sisällöt, jotka auttavat lapsen koko-naisvaltaisen kehityksen ja kasvun tukemisessa. Lasten yksilöllisten tarpeiden pohjalta mietitään sisällöt, tavoitteet ja menetelmät, lasten vahvuudet ja tuen tar-peet huomioiden. Työntekijöiden on pystyttävä kriittisesti arvioimaan omia työtapo-jaan ja muuttamaan niitä tarpeen vaatiessa. (Kivijärvi 2012, 250.) Kansainvälisesti adoptoidun lapsen kohdalla lapsen yksilölliset tarpeet tulee huomioida tarkasti, kuitenkin adoptiolapsen tarpeita ei tule nostaa liikaa esille (Shapiro ym. 2001. 401).

Adoptiolapsilla kontaktin hakemisen tarve voi olla voimakas, sillä ihmisenä oleimi-nen rakentuu suhteissa muihin ihmisiin. On hyvä tietää, onko lapsi kokenut monia eroja ja onko hänellä ollut mahdollisuus kiintyä johonkuhun. Tärkeää on myös tie-tää, onko lapsi elänyt henkilökuntapulasta kärsivässä lastenkodissa tai onko jolla-kulla ollut aikaa leikkiä ja puhua lapsen kanssa. Näiden tietojen avulla äivähoiton henkilöstön on helpompi kohdata adoptiolapsi. Adoptiolapsen oppiessa luotta-maan tärkeisiin aikuisiin, uskomaan itseensä ja omiin kykyihinsä, hän myös oppii. (Davidsson 2005.)

Adoptiovanhemmat ovat erittäin sitoutuneita vanhempia, jotka ovat nähneet paljon vaivaa saadakseen perheeseensä lapsen. Päivähoidon henkilökunnasta saattaa joskus tuntua siltä, että adoptiovanhemmat ovat erityisen vaativia. Erityisen tärkeää on kuunnella vanhempien huolta. Adoptiolasten pitäminen omana erityisryhmänä saattaa tuntua epäoikeudenmukaiselta muita lapsia kohtaan, mutta adoptiolasten suosiminen ei ole sen tarkoitus, vaan auttaa henkilökuntaa ymmärtämään adoptiolasten ja -perheiden haasteita. (Brantberg ym. 2013, 16-17.)

Lapsi osoittaa luonnollisia tunteita kuten pelkoa, kiukkua ja surua aikuiselle, jota kohtaan hän tuntee kiintymystä. Tunteet heräävät esimerkiksi silloin, kun lapsi tuntee, että hänet saatetaan jättää tai hänet jätetään. Lapsen tulee kokea kohtuullinen määrä eroja, jotta hän oppii käsittelemään eron aiheuttamia tunteita. Tämän vuoksi on tärkeää, että päivähoidon henkilökunta ja adoptiovanhemmat huomioivat, että päivähoitoon tutustumisajan on oltava tarpeeksi pitkä. (Davidsson 2005.) Ensiarvoisen tärkeää on luoda päivähoitoon perusturvallisuuden tunne. Ennen päivähoiton aloittamista yhteiset keskustelut päivähoidon henkilökunnan ja adoptiolapsen vanhempien kanssa on hyvä pitää. Keskusteluissa on tärkeää puhua adoptioon liittyvistä asioista puolin ja toisin. Näin päivähoiton aloitus on varmasti mutkattomampi ja yhteistyö sujuu paremmin. (Ojala 2007, 46.)

Adoptiolapsella on saattanut olla useita hoitajia kotimaassaan ja hänen kielellinen ympäristönsä on vaihtunut useita kertoja. Kieli ei tässä tapauksessa merkitse vain puhetta, vaan se merkitsee myös liikettä, eleitä, ilmeitä, vartalon asentoja, reaktioita järkytyksiin ja konflikteihin, tuoksuihin ja ääniin. Tämän vuoksi lapsella voi olla päivähoitoon tullessaan vaikea löytää oikea etäisyys muihin, vaikea leikkiä ja ilmaista tunteitaan elein ja sanoin. (Davidsson 2005.) Tunteiden opettaminen on näin ollen tärkeää adoptiolapsen kehityksen kannalta (Gray 2012, 189).

Adoptiolapselle voi olla erityisen tuskallista henkilökunnan vaihtuvuus. Lapsen on saatava ilmaista kiukkua ja surua, kun joku, josta välittää, katoaa, sillä erot kuuluvat elämään. Jos tähän ei kykene, ei kykene kiintymään. Aikuisen on näytettävä lapselle, että on normaalia reagoida ja osoittaa tunteitaan. (Davidsson 2005.) Adoptiolapsen kehityksen ongelmakohtia auttaa ratkaisemaan kiintymyssuhdeteoria. Hoitaminen vaatii vuorovaikutussuhdetta, joka perustuu tunnesuhteeseen ja

kiintymyssuhteeseen lapsen hoitoon sitoutuneiden aikuisten kanssa. (Tuovila 2008, 32.)

Ihmisellä on perimmäinen tarve luoda suhteita muihin ihmisiin ja kokea yhteenkuuluvuutta ja kiintymystä muita kohtaan. Näin ollen on olemassa riski, että adoptiolapsi sopeutuu omaan tuttuun tapansa olla ja toimia. Päivähoidossa voidaan auttaa lasta ilmaisemaan tunteitaan, ilmaisemaan, miltä tuntuu olla surullinen tai vihainen. Adoptiolasta on hyvä auttaa ottamaan kieli omakseen kaikilla aisteilla. (Davidsson 2005.)

Yhteistyötä päivähoidon henkilöstön ja vanhempien kanssa helpottavat keskustelut ja avoin ilmapiiri. Adoptiolapsella on päivähoitossa varmasti vaikeita tilanteita nukkumiseen ja syömiseen liittyvissä tilanteissa. Näiden tilanteiden ehkäisemisen vuoksi on erittäin tärkeä keskustella vanhempien kanssa tilanteista. Yleensä tilanteiden ehkäisemiseen auttaa päivähoiton rauhallinen ja kevyt aloitus. (Ojala 2007, 44.) Adoptiolapsen vanhempien kanssa on ensiluokkaisen tärkeää tehdä näin ollen joustavaa yhteistyötä ilman omia tulkintoja asioista (Keyes 2002, 177). Adoptiolapsen aloittaessa päivähoitossa täytyy päivähoiton henkilökunnan huomioida niin adoptiovanhemmat kuin itse adoptiolapsi (Tiensuu 2005, 15).

Tärkeää on, että yhteistyö päivähoiton henkilökunnan ja vanhempien välille rakentuu luottamukselle ja toisen ihmisen osaamisen kunnioittamiselle ja tietämykselle. Jos näin ei ole, on hankalaa jakaa lapseen liittyviä huolen- ja ilonaiheita. Henkilökunnan sekä vanhempien luottamuksen puute voivat vaikeuttaa hyvää yhteistyötä. Avain hyvään vuorovaikutukseen vanhempien kanssa on asioista sopiminen jo ennen päivähoiton alkua. On tärkeää, että päivähoiton henkilökunta tekee yhteistyötä vanhempien kanssa, kun esiin nousee eroihin ja jatkumoiden katkeamisiin liittyviä asioita, jotta vanhemmat tiedostavat miten adoptiolapsella päiväkodissa sujuu. (Davidsson 2005.)

Turvallisuuden tunteen antaminen kansainvälisesti adoptoidulle lapselle on erittäin tärkeää päivähoitossa. Turvallisen tunteen heti alkuun pystyy luomaan päivähoiton aloituksessa omahoitajajärjestelmän ja pienryhmän avulla. Omahoitaja voi perehtyä kunnolla adoptiolapsen tietoihin sekä adoptioon ja näin ollen kansainvälisesti adoptoidun lapsen asiat ovat hyvin tiedossa. (Brantberg ym. 2013, 23.) Pienryhmätoiminta antaa adoptiolapselle tilaa kasvaa ja kehittyä (Davidsson 2005).

Maarit Koskisen melkein valmis väitöskirja tutkii kansainvälisesti adoptoituihin lapsiin kohdistuvaa rasismia ja ennakkoluuloja. Tutkimuksen mukaan suurin osa adoptiolapsista kokee juuri näitä jossain vaiheessa elämäänsä. (Blomberg-Kantsila 2015.) Päivähoidossa rasismi saattaa näyttäytyä lasten keskuudessa leikkistä pois jättämisellä ja tuijottamisella. Päivähoidon henkilökunnan täytyy olla tarkkana ehkäistäkseen kiusaamiset. (Kurki 2015, 3-4.)

5 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimukseni tarkoituksena on tuottaa tietoa kansainvälisesti adoptoitujen lasten vanhempien kokemuksista päivähoiton aloituksesta ja yhteistyöstä päivähoiton henkilöstön kanssa. Tarkoitukseni oli saada kokemukseen perustuvaa tietoa kuinka kansainvälisesti adoptoitu lapsi kohdataan päivähoitossa ja kuinka kansainvälisesti adoptoitujen lasten vanhemmat ovat kokeneet päivähoiton aloituksen sekä yhteistyön päivähoiton henkilöstön kanssa.

Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset ovat

1. Kuinka kansainvälisesti adoptoidun lapsen vanhemmat ovat kokeneet päivähoiton aloituksen?
2. Miten yhteistyö on sujunut päivähoiton henkilöstön kanssa?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimukseni sai alkunsa keväällä 2014. Ennen opinnäytetyöni orientaatiota minulla oli jo aihe valmiina. Aihe valikoitui edellisten opintojeni esseen pohjalta ja aihe oli vahvasti esillä myös lähipiirissäni.

6.1 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu

Opinnäytetyössäni käytettiin tutkimusmenetelmänä laadullista tutkimusmenetelmää ja empiirinen tieto hankittiin sen avulla (Ronkainen ym. 2011, 81). Kanasen (2014, 16) mukaan laadullinen tutkimus soveltuu parhaiten tilanteisiin, joissa ilmiöistä ei ole teoretietoa, tietoa tai tutkimuksia. Aiheeni ollessa Suomessa vähän tutkittu, sopi laadullinen tutkimusmenetelmä tutkimukseni tekemiseen.

Tutkimukseen, joka toteutetaan laadullisena tutkimusmenetelmänä, sisältyy aina kysymys: mitä merkityksiä tutkimuksessa tutkitaan. Tutkijalta tai tutkijoilta edellytetään täsmentämistä, tutkitaanko käsityksiin liittyviä merkityksiä vai kokemuksiin perustuvia. Tällaiseen tutkimukseen on vastattava mitä ja miksi kysymyksiin, sillä tutkijan ei pidä tehdä tutkimusta vain kahden seikan väliltä. (Vilkkä 2005, 97–98.) Laadullinen tutkimus oli sopiva tapa lähestyä aiheitani, koska tutkimus perustuu kansainvälisesti adoptoitujen lasten adoptiovanhempien tuntemuksiin ja kokemuksiin päivähoiton aloituksesta ja yhteistyöstä päivähoiton henkilöstön kanssa.

Tutkimuksen toteutin teoriaohjaavana analyysinä teorialähtöisesti, eli vastaajien kyselyt ja kaksi haastattelua toteutettiin teorian teemojen kirjoittamisen jälkeen. Syy tähän oli tiedonhankkiminen ennen kyselyn tekemistä ja muutaman haastattelun toteuttamista. Kyselylomaketta olisi ollut vaikea rakentaa, jos en olisi tutkinut aihetta ennen kyselyiden ja haastatteluiden toteuttamista. Ennen kyselylomakkeen lähettämistä mietin kysymykset huolella läpi ja testasin kyselylomaketta kolmella koehenkilöllä, jonka jälkeen tein vielä pieniä muutoksia kysymysten muotoihin.

Kyselylomake (Liite 2) sisälsi yhteensä 10 kysymystä: yhden esitieto -kysymyksen ja yhdeksän varsinaiseen aiheeseen liittyvää kysymystä. Kysymykset olivat avoimia, joilla tarkoitetaan kysymystä, johon jätetään tyhjää tilaa vastauksen kirjoittajalle. (Hirsjärvi ym. 2009, 193). Kysely on yksi perusmenetelmistä, jonka avulla

pystyy keräämään aineistoa. Kyselyssä on omat etunsa ja haittansa. Etuja on laaja tutkimusaineiston saaminen kyselyjen avulla, sillä kyselyihin voi saada osallistumaan paljon henkilöitä ja voidaan kysyä monia asioita. Heikkouksia kyselyssä on aineiston pinnallisuus, kysymysten ymmärrettävyys oikein ilman väärinymmärryksiä ja se, että hyvän kyselyn laatiminen vie yleensä paljon aikaa. (Hirsjärvi ym. 2009, 193,195.) Tutkimukseni aihe oli kuitenkin vastaajille henkilökohtainen, joten motivaatio kyselyn vastaamiseen löytyi varmasti puhtaasta halusta vastata kyselyyn.

Tutkimuksen teko sisältää monia käytännöllisiä järjestelyjä ja toimia sekä teoreettisia pohdintoja. Tutkimuksen käytännön järjestelyihin liittyy haastateltavien ja kyselyyn osallistuvien etsiminen. Tutkimusongelmaa valittaessa ja rajattaessa joudutaan usein pohtimaan tutkimuksen toteuttamiseen liittyviä kysymyksiä. Tutkijan on päätettävä ennalta menettelytavoista ja mietittävä konkreettisia järjestelyjä. (Hirsjärvi ym. 2009, 177.) Ensimmäinen suunnitelma opinnäytetyöni tutkimukselle oli haastatella eri puolelta Suomea päiväkodin henkilökuntaa sekä kansainvälisesti adoptoitujen lasten vanhempia. Ajatuksesta oli kuitenkin luovuttava, sillä työmäärä olisi ollut aivan liian suuri ja työ olisi tullut liian laajaksi. Tutkimuksen aineistokeruu toteutettiin lopulta laadullisena sähköpostikyselynä sekä haastattelemalla kansainvälisesti adoptoitujen lasten vanhempia. Tutkimus toteutettiin kyselyn muodossa, jotta jokainen kyselyyn osallistuva sai miettiä rauhassa kysymyksiä omalla ajallaan. Tutkimukseni aineisto kerättiin 12 kyselyn ja 2 haastattelun avulla. Tein kaksi haastattelua, koska tutkimukseen osallistujille sopi ajallisesti haastattelu paremmin kuin kyselyyn vastaaminen. Toteutin haastattelun kyselylomakkeen (LIITE 2) avulla.

Kyselyyn vastaajat ja haastateltavat valikoin sattumanvaraisesti, mutta huolella edellyttäen, että vastaajan adoptiolapsi oli kansainvälisesti adoptoitu ja parasta aikaa päivähoidossa. Toisen haastattelun toteutin haastateltavan työpaikalla ja toisen puhelinhaastattelulla. Kyselyyn osallistujat olivat ympäri Suomea. Tutkimusaineiston keruu sujui hyvin ja kaikkiin kysymyksiin saatiin vastaukset. Haastattelut nauhoitettiin ja kyselyyn vastaajien vastaukset tallennettiin tietokoneelle ja tulostettiin. Hirsjärven ym. (2008, 75) mukaan haastattelun tallentaminen on välttämätöntä.

Ensimmäinen tutkimuksen vaihe oli yhteyden ottaminen Adoptioperheet ry:n ja kertominen heille tutkimuksestani. Pyysin heitä välittämään tutkimuskysymykseni eteenpäin kansainvälisesti adoptoitujen lasten vanhemmille. Tämän kautta tuli kuitenkin aluksi vain muutama vastaus kyselyyni, mutta uuden yhteydenoton myötä kyselyyn vastaajia tuli lisää. Sain tutkimukseeni lisää osallistujia myös erään osallistujan kautta, joka auttoi saamaan kyselyyni vastaajia hänen tuttujen kansainvälisesti adoptoitujen lasten vanhemmilta. Loput vastaajista löysin Internetistä etsimällä kansainvälisesti adoptoitujen lasten vanhempien pitämistä blogeista.

Kaikki vastaajat olivat kansainvälisesti adoptoitujen lasten adoptiovanhempia. Vastaajille lähetettiin sähköpostitse saatekirje (LIITE 1) ja tutkimuskysymykset (LIITE 2). Tavoitteenani oli saada ainakin kymmenen vastaajaa. Lopulta tutkimuksen osallistui 14. Kyselyt lähetettiin 2014 joulukuussa ja viimeinen haastattelu toteutui 2015 kesäkuussa. Pitkä aikaväli tutkimuksen keräämisellä oli sen vuoksi, että sain vastaajia mahdollisimman paljon. Tutkimustuloksia kertyi yhteensä 43 sivua, joista 8 sivua oli haastatteluista litteroimaani tekstiä. Haastattelut kestivät 30-45 minuuttia.

6.2 Aineiston analysointi

Analysointi on hyvä aloittaa heti kyselyiden ja haastatteluiden saamisen jälkeen. Laadullisen tutkimuksen ensimmäinen analyysin vaihe on litterointi, eli haastattelumateriaalin kirjoittaminen sanalliseen muotoon. Yleensä tallennettu laadullinen aineisto on syytä litteroida eli kirjoittaa puhtaaksi sanasta sanaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 34.) Tutkimuksen kaksi haastattelua litteroitiin sanatarkasti heti haastatteluiden jälkeen.

Tuomen ja Sarajärven (2009, 98) mukaan analysointia voidaan tehdä monella eri tavalla. Tärkeintä analysointivaiheessa on päättää, mitä aineistosta halutaan nostaa esille. Aineiston analysoinnissa on olemassa erilaisia lähestymistapoja. Ensimmäinen lähestymistapa on aineistolähtöinen analyysi ja toinen on teorialähtöinen analyysi.

Tässä tutkimuksessa käytettiin aineistolähtöistä sisältöanalyysia. Vastaukset pelkistettiin ja ryhmiteltiin, jonka jälkeen erilaisia teoreettisia käsitteitä pystyttiin luo-

maan. Hirsjärvi ym. (2009, 146, 222) toteavat, että aineiston lukemiseen kannattaa varata riittävästi aikaa, jotta vastauksista voidaan nostaa esiin mielenkiintoisia ajatuksia.

Tuomi ja Sarajärvi (2009, 98) kertovat aineistolähtöisen analyysin olevan usein vaativa, koska tutkijan puhtaita havaintoja ohjailee usein kuitenkin taustalla jokin oletus tai teoria. Hirsjärven ja Hurmeen (2008, 171, 173) mukaan yleisimpiä aineiston analyysimenetelmiä ovat muun muassa tyypittely, sisällönerittely, teemoittelu ja keskusteluanalyysi. Tutkimuksessani toteutin analyysin teemoittelun avulla. Teemoittelin tutkimuksen vastauksia erilaisiin ryhmiin. Nostin tutkimuksessani esille myös yksittäisiä vastauksia, jotka herättivät mielenkiintoni.

Analyysin tarkoituksena on selkeyttää aineistoa ja sen kautta tuottaa uutta tietoa tutkittavasta aiheesta. Lisäksi siinä pyritään tiivistämään aineistoa ja nostamaan siitä esille pääasiat (Taanila 2007). Sisällön analyysiin kuuluu monta eri vaihetta. Aluksi aineisto hajotetaan pienempiin osiin, käsitteellistetään ja kootaan uudestaan loogiseksi kokonaisuudeksi. Analyysia tehdään tutkimuksen joka vaiheessa. Aineisto täytyy aluksi pelkistää, sitten se ryhmitellään ja lopulta luodaan teoreettisia käsitteitä. Pelkistys tehdään kyselylomakkeiden vastausten pohjalta. Pelkistyksen jälkeen saaduista ilmaisuista luodaan ryhmittelyperusteita. Olennainen tieto saadaan edeltävien vaiheiden avulla ja näin ollen teemat voidaan lopulta luoda. (Tuomi, & Sarajärvi 2009, 103, 108-111.) Pelkistin opinnäytetyön tutkimustuloksia, jonka jälkeen ryhmittelin tuloksista nousseet asiat erilaisten otsikoiden alle. Liitteessä 3 näkyy esimerkki alkuperäisilmauksien pelkistämisestä.

6.3 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Koko tutkimusprosessin ajan on arvioitava tutkimuksen eettisyyttä sekä otettava huomioon tutkimusta ohjailevat erilaiset oikeat käytännöt ja eettiset kysymykset. Tutkimuseettiset yleiset periaatteet liittyvät tiedon hankintaan ja julkistamiseen. (Hirsjärvi ym. 2009, 23–24.) Tutkimusetiikka on hyvien tieteellisten käytäntöjen kunnioittamista tutkimusta tehdessä. Tutkijalla on itsellään aina vastuu tutkimusetiikasta tutkimuksesta riippumatta. Tutkimustyön jokaisessa vaiheessa tulee huomioida rehellisyys, tarkkuus ja huolellisuus, sillä se edustaa hyvää tutkimus-

etiikkaa. Eettisesti laadukkaassa tutkimuksessa tulee kunnioittaa anonyymiyttä, itsemääräämisoikeutta ja ihmisarvoa. Lisäksi dokumentointiin, aineiston hankintaan sekä tutkimus- ja arviointimenetelmiin tulee kiinnittää huomiota. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 132–133.) Hirsjärven ym. (2013, 27) mukaan tutkimus on eettisesti luotettava, kun tutkimusta tehdessä noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimusta tehdessä ei voi plagioida, tehdä harhaanjohtavaa raportointia eikä vähätellä muita tutkijoita. Eettiset näkökohdat otettiin huomioon opinnäytetyössäni monella eri tavalla. Ensimmäinen asia, joka otetaan huomioon, on kyselyyn osallistuneiden anonyymiyys. Jokaisen kyselyyn osallistuvan henkilöllisyys pysyy vain minun tiedossani, sillä säilytin lomakkeet huolellisesti ilman, että ne joutuivat yleiseen jakoon.

Tutkimuksesta tulee antaa riittävästi tietoa tutkimukseen osallistujille (Hirsjärvi ym. 2009, 24). Kerroin tutkimukseeni osallistujille tutkimukseni tarkoituksen ja lupasin kaikille vastaajille lähettää linkin paikkaan mistä työni löytyy sähköisessä muodossa. Lähteet tulee merkitä asianmukaisesti tekstiin ja lähteitä tulee käyttää harkiten ja lähdekriittisesti. Eettisesti hyvä tutkimus on suunniteltu, toteutettu ja raportoitu tieteellisen tutkimuksen vaatimusten mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2009, 24-25.) Opinnäytetyön kirjallisessa osiossa merkitsin lähteiden alkuperän, jotta tekijä saa kunnian tekstistään. Tutkimuksen teossa kiinnitin huomiota lähteiden luotettavuuteen ja tuoreuteen sekä lähdekritiikkiin. Kunnioitin lähteiden alkuperää ja tein myös lähteiden merkitsemisen huolellisesti.

Tutkimuksen empiirinen tieto hankittiin haastattelemalla ja lähettämällä kyselyitä kansainvälisesti adoptoitujen lasten adoptiovanhemmille. Kaikki 12 kyselylomaketta ja kaksi haastattelun äänitettä pidettiin vain opinnäytetyön tekijän saatavilla ja tutkimuksen valmistuttua tutkimusvastaukset hävitetään. Tutkimuksessa on käytetty suoria lainauksia kyselyistä ja haastatteluista, mutta vastaajien tunnistamiseen vaikuttavat tiedot on poistettu. Tunnistettavia asioita olisi ollut lapsen nimi tai sukupuoli. Lainauksiin on jätetty tunnisteeksi ainoastaan vastaajan numero.

Hirsjärven ym. (2009, 231) mukaan tutkimuksen eettisyyttä arvioitaessa tulee kiinnittää huomiota tutkimuksen pätevyyteen ja luotettavuuteen. Näistä hyvän tutkimuksen ominaisuuksista käytetään nimitystä validiteetti ja reliabiliteetti. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Reliabi-

liteetti muodostuu jos esimerkiksi kaksi eri arvioijaa päätyy samoihin tuloksiin tai jos tutkittaessa samaa tutkimusta eri tutkimuskerroilla saadaan sama tulos. Tarkalla raportoinnilla vahvistetaan Tuomen & Sarajärven (2009, 140- 141) mukaan tutkimuksen luotettavuutta.

Luotettavuuden arvioimiseksi kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei ole määritelty selkeitä kriteerejä. Luotettavuuden arviointi laadullisessa tutkimuksessa on myös haastavaa. (Aalto & Puusa 2011, 153-154.) Tutkijan tulee olla erityisen tarkka kirjoittaessaan tulkinnoistaan, joiden pohjalle hän päätelmänsä perustaa. (Hirsjärvi ym. 2009, 218). Tutkimukseni luotettavuutta lisää myös se, että liitteenä on analyysinvaiheistani esimerkki. Nostan myös tutkimukseni analyysivaiheessa esille suoria lainauksia aineistostani.

Tutkimus aineiston tulisi olla kattava. Kattavuutta voidaan arvioida eri näkökulmista. Yksi tapa on arvioida aineiston kokoa. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston kokoa ei säätele määrä vaan sen laatu. (Vilkkä 2015, 150.) Tutkimukseeni osallistui 14 henkilöä. Sitä on vaikea sanoa, onko tämä riittävä määrä tutkimuksen luotettavuuteen. Aineisto on pieni siihen nähden, että kansainvälisesti adoptoitujen lasten adoptiovanhempia on Suomessa enemmän, toki määrää en tiedä paljonko lapsia on tällä hetkellä päivähoidossa. Tulosten kannalta suurempi tutkimusjoukko olisi tuottanut ehkä enemmän tietoa asiasta, mutta saamani tutkimusvastaukset eivät enää tuottaneet uusia näkökohtia asiaan.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää myös erilaisten tutkimusten vertailu (Vilkkä 2015, 130). Omaa tutkimustani en pystynyt vertaamaan muihin tutkimuksiin suoranaisesti, sillä näkökulma tutkittavaan asiaan oli erilainen.

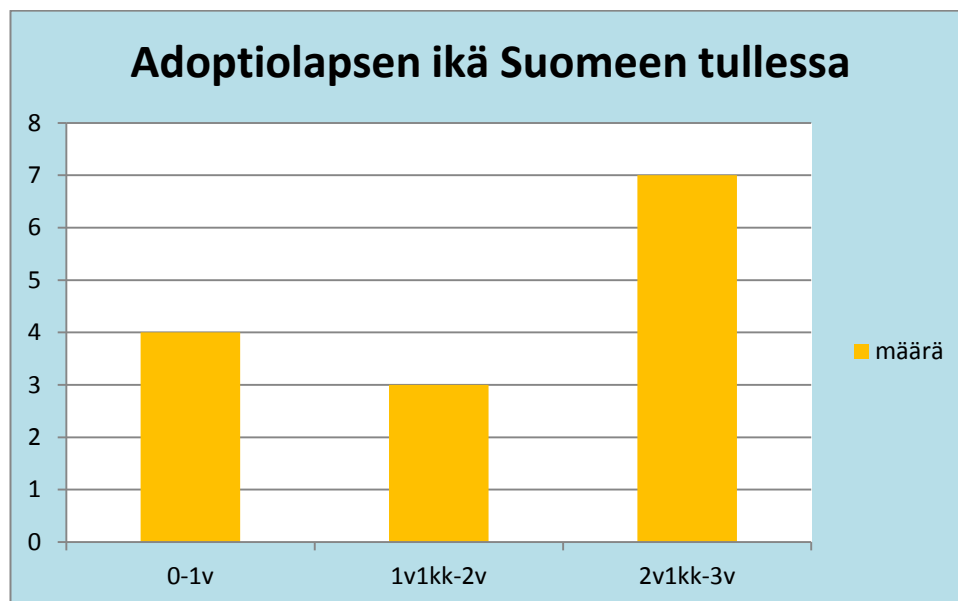
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa esittelen tutkimuksen tulokset, jotka muodostin aineiston analyysin avulla. Aineisto perustuu 12 kyselyyn ja kahteen haastatteluun, jotka tutkimusta varten tehtiin. Tutkimus vastaukset on pilkottu pienempiin osa-alueisiin selkeyttämisen vuoksi. Suoria lainauksia käytettäessä vastaajia kuvataan K-alkuisella koodilla. Lisäksi eri vastaajat ovat kuvattuna numeraalisesti, esimerkiksi K1, K2, K3 ja niin edelleen.

7.1 Kansainvälisesti adoptoitujen lasten taustatiedot

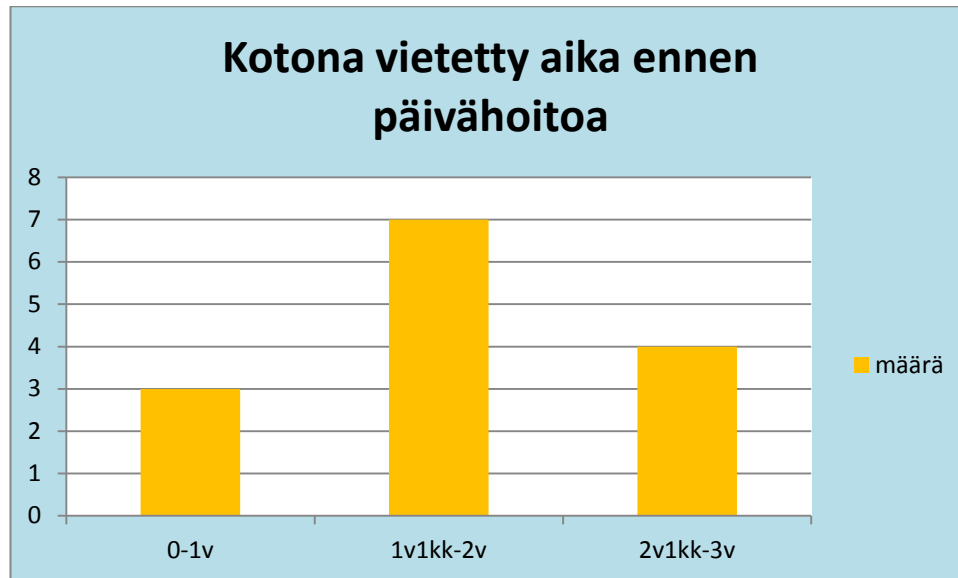
Tutkimukseen osallistui kokonaisuudessaan 14 henkilöä, joista kaikki olivat naisia. Taustatietoina kyselyyn vastaajilta kysyttiin, minkä ikäisenä adoptiolapsi tuli perheeseen ja minkä ikäisenä hän aloitti päivähoiton. Tutkimuksen kannalta olennaista oli, että tutkimukseen osallistuvan lapsi oli adoptoitu kansainvälisesti eikä adoptiolapsen kohdemaalla ollut merkitystä.

Kuviosta 3 näkee tutkimukseeni osallistuvien kansainvälisesti adoptoitujen lasten iän heidän tullessaan Suomeen. Suurin osa lapsista oli adoptiohetkellä reilusti alle kolmevuotiaita.

Kuvio 3. Adoptiolapsen ikä Suomeen tullessa

Kuviosta 4 selviää kansainvälisesti adoptoitujen lasten kotona vietetty aika ennen päivähoitoon menoa. Yleisimmin adoptiolapsi vietiin hoitoon hänen oltuaan adoptioperheessä 1-2 vuotta.

Kuvio 4. Kotona vietetty aika ennen päivähoitoa

7.2 Päivähoidon aloitus

7.2.1 Milloin lapsi hoitoon?

Suurin osa vastaajista vei adoptiolapsen päivähoitoon töiden pakottamana. Yksi vastaajista halusi palata töihin ja vei sen vuoksi lapsensa hoitoon. Jotkut vanhemmista aloittivat opiskelun ja tämän vuoksi lapsi meni päivähoitoon. Päivähoidon aloitus tuli myös ajankohtaiseksi hoitovapaan, virkavapaan, äitiysloman, vuorotteluvapaan ja vanhempainvapaiden päätyttyä.

”Päätimme, että haluan palata töihin ja lapsemme aloittaisi päivähoiton.” K2

”Päivähoidon aloitus tuli ajankohtaiseksi koska aloitin opintovapaan viime syksynä ja päätin keskittyä paremmin opintoihin päiväsaikana, jolloin lapsi olisi päivähoidossa.” K9

”Kun kaksi vuotta oli kulunut kotiintulosta hoitovapaa loppui, oli mun pakko palata töihin ja viedä lapsi päivähoitoon.” K4

Vastauksista kävi ilmi myös se, että adoptiolapsen valmiutta päivähoitoon oli ajateltu. Lapsen ikä, kehitys ja leikkikavereiden kaipuu kertoi siitä, että lapsi olisi jo valmis uuteen ympäristöön. Vastaajat korostivat sitä, että halusivat pitää lapsen kotona.

”No tietysti siitä, että tuo hoitovapaa loppu niin silloin niin piti miettiä, joku muu ratkaisu, mutta kyllä tietysti neljä ja puolivuotias on jo sen ikäinen että, tykkää ihan kaverien seurasta.” K14

7.2.2 Mihin lapsi hoitoon?

Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta kaikki muut olivat valinneet lapsen hoitopaikaksi päiväkodin. Päiväkodin valintaan vaikutti hoitopaikan pysyvyys. Pysyvyydellä tarkoitettiin hoitopaikan pysymistä samana hoitajan sairastuessa ja lapsen siirtyessä esikouluun. Hoitopaikan pysyvyys luo adoptiolapselle turvallisuuden tunteen.

”Muutosten minimoimiseksi päiväkotia haluttiin myös siksi, että lapsi voisi jatkaa samassa paikassa myös esiopetusvuoden, jolloin hoitopaikka pysyisi samana koulun aloitukseen saakka.” K4

”Päiväkotia myös siksi, että hoitajien sairastuminen ei vaikuta arkeen sinänsä, hoitopaikka pysyy silti samana (vertaa perhepäivähoitajan sairastuminen ja varahoitopaikkaan vieminen)” K4

Osalla vastaajista päivähoiton muodon valintaan vaikuttivat työkuviot, vuorotyöt ja vaihtelevat työajat. Päiväkodin joustavat aukioloajat ja vuorohoito olivat tärkeitä kriteereitä päivähoiton valinnassa. Päiväkodin läheinen sijainti ja huonot kuljetusmahdollisuudet rajoittivat päivähoiton muodon valintaa. Hyvät kokemukset, muilta kuullut positiiviset asiat päiväkodista ja turvallisuuden tunne tukivat valintaa. Ennen päivähoiton alkua adoptiovanhemmat pohtivat tarkoin adoptiolapsen hoitopaikkaa.

Perhepäivähoiton lapsen hoitopaikaksi valinnut vastaaja halusi lapselleen tietyn perhepäivähoitajan. Tutkimustuloksissa ei kuitenkaan käynyt ilmi, minkä takia hän halusi viedä lapsensa juuri kyseiselle hoitajalle ja juuri perhepäivähoitoon.

”Saatiin hoitopaikka toivomaltamme perhepäivähoitajalta, mutta sitten olosuhteiden pakosta puolen vuoden kuluttua lapsi vaihtoi päiväkotiiin.” K7

Kaikki alla olevat loput tutkimustulokset ovat päiväkotimaailmasta, sillä perhepäivähoitoon lapsensa halunnut joutui vaihtamaan lapsensa hoitopaikan päiväkotiin. Perusteita hoitopaikan muutokseen ei tuloksista selvinnyt.

7.2.3 Lapsen totuttaminen päivähoitoon

Päivähoidon alkuun useimmat vanhemmat toivoivat varhaista tietoa päivähoitopaikasta, jotta vanhemmat voivat totuttaa lasta alkavaan päivähoitoon. Vanhemmat toivoivat adoptiolapselleen myös pitkää sopeutumisjaksoa, sillä aloituksen sujuvuuteen vaikutti erityisesti se, että päiväkotiin sai tutustua rauhassa oman lapsensa kanssa. Ennen adoptiolapsen päivähoiton alkua moni vastaaja kertoi adoptiolapselleen päivähoitosta ja näin ollen valmisti lastaan jo päivähoiton aloitukseen. Jotkut vanhemmat kertoivat vastauksissaan näyttäneensä lapselleen päivähoitopaikan ihan konkreettisesti, jotta lapsi pystyisi paremmin valmistautumaan hoitoon.

”Puhuimme paljon etukäteen päivähoiton aloituksesta lapsen kanssa ja hän osallistui keskusteluihin innokkaasti.” K2

”Hyvin tärkeää on saada pitkä sopeutumisjakso, toisin sanoen käsitellä adoptoitujen hakemukset ajoissa, että tieto päivähoitopaikasta tulee varhain. Näin vanhemmat voivat alkaa kertoa päiväkodista lapselle konkreettisesti varhain.” K3

Adoptiolapsen kanssa on hyvä aloittaa ajoissa päivähoitoon valmistautuminen, sillä adoptiolapsi tarvitsee riittävästi aikaa sopeutuakseen uusiin tilanteisiin. Näin kertoi tehneensä muutama vastaajista. Vanhemmat kertovat käyneensä tutustumassa päiväkotiin ja sen toimintaan yhdessä lapsensa kanssa. Lapsen kanssa käytiin harjoittelemassa päiväkodin toimintaan tutustumista hyvissä ajoin.

”Päivähoidon aloitus alkoi meillä pitkällä tutustumisjaksolla. Kävimme hoidossa 2 kertaa viikossa, 1,5-4h kerrallaan, aikaa aina vähitellen lisääten.” K4

”Kävimme harjoittelemassa päiväkodissa kolmen viikon aikana noin 8 kertaa.” K8

”Lyhyistä ”harjoittelupäivistä” johtuen, päivähoito tuntui alkuun lapselta pelkästään kivalta.” K7

Yksi vastaajista olisi halunnut adoptiolapselleen pitkän tutustumisjakson ennen päivähoiton alkua, mutta sitä ei ollut mahdollista toteuttaa päiväkodin puolelta, syytä tutustumisjakson toteutumattomuuteen ei kerrottu.

7.2.4 Adoptiolapsen reagointi hoidon aloitukseen

Vastauksista ilmeni, että adoptiolapsi reagoi uusiin muutoksiin epävarmasti. Kiukuttelu, ikävä ja läheisyyden hakeminen korostui kotona, päivähoiton alkuvaiheessa. Usein hoitopäivän jälkeen lapsi oli todella väsynyt, joka johtui uudesta tilanteesta ja jännityksestä.

”ihan sanoki että tuota äiti mä haluan olla vaan sun kanssa kotona ja mun tuloo äiti ikävä suo.” K14

”Kotona stressi purkautui kiukutteluna ja vanhempien läheisyyden haulla.” K12

”Lapsi alkoi vaikuttaa ikäistään nuoremmalta, ahdistuneelta ja surumieliseltä. Vetäytyi päiväkodissa, vaikka sen ulkopuolella oli reipas ja sosiaalinen. Hän oli uupunut ja itkuinen, eikä halunnut mennä päiväkohtiin.” K3

Lapsen positiivinen suhtautuminen päivähoiton aloitukseen näkyi innostuneisuutena. Vanhemmat huomasivat lapsestaan sopeutumisen merkkejä jonkun ajan kuluttua. Adoptiolapsi pystyi esimerkiksi olemaan oma itsensä eikä yrittänyt olla enää ylireipas.

”Lapsemme ei mitenkään erityisen kovasti tai pitkään yrittänyt olla itsenäinen tai ylireipas.” K11

”Lapsi jäi mielellään leikkimään päiväkodin hänelle uusilla tavaroilla ja sopeutui ihan hyvin” K9

7.3 Vanhempien toiveita ennen päivähoiton aloitusta

7.3.1 Työntekijöiden kiinnostus adoptiota kohtaan

Vanhemmat olisivat toivoneet enemmän, että adoptiolapsen taustat olisi otettu huomioon ja kuunneltu vanhempien mielipiteitä. Adoptiosta toivottiin yleisesti puhuttavan niin lasten kuin päivähoiton henkilökunnan kanssa. Toiveena vanhemmillä oli myös päivähoiton henkilökunnan kiinnostus adoptiota kohtaan. Toisaalta

vanhemmat ovat kokeneet päivähoidon henkilökunnan laiminlyöneen adoptiolapsen vaatimia erityistarpeita. Jotkut vanhemmat ovat joutuneet vaatimaan, että heidän lapsensa erityistarpeita otetaan paremmin huomioon.

”Meidän toiveena oli, että hoitohenkilökunta huomioisi lapsen adoptiotaustaan.” K4

”Ei ole otettu huomioon. Ainoastaan väännön kautta olemme tulleet kuulluiksi tai sitten emme ollenkaan. Olisin toivonut, että meitä vanhempia olisi uskottu ja kuunneltu aidosti. Mehän tunnemme lapsen parhaiten. Päivähoidosta puuttui täysin ymmärrys adoptiolapsesta ja hänen hoidon aloituksesta.” K12

Suurin osa vanhemmista koki, että heidän toiveitaan kuullaan päivähoidossa. Vanhemmat luottivat näin ollen hoitohenkilökunnan ammattitaitoon. Vanhemmille heräsi luottamus siitä, että heitä kuunnellaan ja heidän adoptiolapsensa asioista ollaan kiinnostuneita.

”Hyvin on kuunneltu ja ymmärrettykin, mutta isossa ryhmässä tuntuu että osa asioista unohtuu. Suuria ongelmia ei ole kuitenkaan ollut ja päiväkotiin voi lapsen jättää hyvällä mielellä.” K1

7.3.2 Omahoitajuus päiväkodissa

Adoptiovanhemmat toivoivat päiväkotiin omahoitajakäytäntöä. Vastaajat toivat vastauksissaan ilmi sen, että adoptiolapsen on helpompi aloittaa päivähoito yhden tutun aikuisen kanssa, joka on aina vastassa hoitoon mennessä. Näin ollen adoptiolapsen on helpompi muodostaa kiintymyssuhde yhteen aikuiseen ensin ja kokea olonsa turvalliseksi. Jotkut vanhemmat nostivat vastauksissaan esille omahoitajakäytännön tärkeyden. Jokaiselle kansainvälisesti adoptoidulle lapselle olisi hyvä nimetä alkuun omahoitaja, joka tietäisi adoptiolapsen kaikki asiat tarkasti ja näin lapsi pystyy kiintymään hoitajaan paremmin.

”Omahoitaja, joka muodostaa lapseen aidon, henkilökohtaisen kahdenvälisen kontaktin on äärettömän tärkeää. Tämä ei ole vaikeaa tai vaadi paljon.” K3

7.3.3 Pienryhmätoiminta

Pienryhmätoiminta koettiin adoptiolapsen kohdalla tärkeäksi asiaksi. Pienryhmässä adoptiolasta pystytään huomioimaan ja tukemaan entistä paremmin. Vanhemmat kokivat pienen ryhmän tukevan adoptiolapsen päivähoiton aloitusta. Vanhempien mielestä adoptiolapsi koki olonsa turvallisemmaksi, kun ympärillä ei ollut niin paljon vieraita ihmisiä kuin isossa ryhmässä.

”Pienryhmätoiminnan näkisin adoptiolapselle hyvänä ratkaisuna, sillä siinä on enemmän mahdollisuuksia tutustua lapseen/ohjata lasta yksilönä ja lapsen on myös mahdollista ehkä paremmin turvautua hoitajaan tarvittaessa. Myös lapsen vaatima erityishuomio mahdollistuu paremmin pienessä ryhmässä.” K4

”Pienryhmätoiminta on erittäin suositeltavaa, sillä silloin pystytään huomioimaan ja tukemaan lasta entistä paremmin. Pieni ryhmä on myös lapsen kannalta turvalliselta tuntuva vaihtoehto.” K6

7.3.4 Työntekijöiden ja vanhempien välinen yhteistyö

Yhteistyö päivähoiton henkilöstön kanssa oli alkuun vähäistä ja puutteellista. Adoptiovanhemmat joutuivat näkemään paljon vaivaa haluamansa yhteistyön eteen. Alun hankaluuksien jälkeen yhteistyö oli lähtenyt hyvin toimimaan päivähoiton henkilöstön ja vanhempien kesken. Kuulumiset vaihdettiin aamulla lasta hoitoon viedessä ja iltapäivällä lasta haettaessa. Yhteistyön toimiminen on kaiken tiedonkulun perusta.

”Alussa päiväkodin varsinainen henkilöunta ei ollut kiinnostunut keskusteleman kanssamme, ja vähätteli lapsen ongelmia, ja korosti hoitopaikan yleistä hankaluutta. Lapsi ei saanut minkäänlaista huomiota yksilönä. Meille ei myös kerrottu, jos lapsi oli esim. itkenyt päivän aikana.” K3

”Nykyisin lasta hakiessamme vaihdamme päällimmäiset kuulumiset ja luotamme siihen, että kaikesta erityisestä kerrotaan meille vaikka emme osaisikaan erikseen kysyä.” K2

”Joka päivä lasta viedessä ja haettaessa vaihdetaan hoitajien kanssa kuulumiset ja saadaan sitä kautta tietoa kotoa päivähoitoon ja päivähoidosta kotiin.” K4

Vanhemmista suurimman osan kanssa oli käyty keskustelu varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta ja he olivat tyytyväisiä käytyihin keskusteluihin.

”Hetä alussa kävimme vasu-keskustelun ja se oli tosi mukava kokemus. Saimme rauhassa keskustella lapsemme asioista ja oli mielenkiintoista kuulla ammattilaisen näkemyksiä ja havaintoja lapsestamme, jotka pitkälti vastasivat omia ajatuksiamme.” K2

”Vasu-keskusteluissa ollaan käyty läpi tarpeellisin osin lapsen taustaa ja sitä, miten ajattelemme sen vaikuttavan lapsen tapaan toimia päiväkotiryhmässä ja arkisissa asioissa.” K7

7.4 Vanhempjen nostamat asiat lapsen hoitopäivän sisällöstä

Kaverit. Hoidossa adoptiolapset ovat saaneet leikkikavereita ja näin ollen saaneet tarvitsemansa kaveri- ja lapsikontaktit. Samanikäiset lapset hoidossa ovat tuoneet lapselle lisää itsevarmuutta. Adoptiolapsi on myös kehittynyt sosiaalisissa taidoissa päivähoitokavereiden myötä.

”Lapsi saa päivähoidosta tarvitsemansa kaverit/lapsikontaktit ja oppii toimimaan ryhmässä ja oppii sosiaalisia taitoja aivan eri tavalla kuin äidin kanssa kotona ollessaan.” K7

”Päivähoito on tuonut lapsellemme monia uusia kavereita.” K2

Toiminnat. Vanhemmat kokivat positiivisena asiana, että lapsilla on päivähoidossa ohjattua toimintaa, koska vanhemmilla ei ole kotona niin paljon aikaa erilaisiin puuhiin. Vanhemmat kertoivat vastauksissaan myös sen, että erilaiset toiminnot tuovat lapselle mielenkiintoa päivään.

”Se mikä on hyvää niin on tietenkin et jos olis itte kotona lapsen kans niin mä en jaksais koko päivää kaikkee puuhastella ja olla niin paljo ulkona ja askarrella.” K13

”Hyvää siinä on aktiviteetit lapsen päivässä.” K4

Opitut taidot. Adoptiolapset ovat tulleet päivähoidon myötä omatoimisemmiksi, sosiaalisimmiksi ja itsevarmemmiksi. Heidän sosiaalisten tilanteiden sekä vuorovaikutustaitojen opettelu on mahdollistunut päivähoidossa. Päivähoidossa adoptiolapsi on oppinut leikkimään ja vanhemmat kertoivat sen näkyvän myös kotona.

”Päivähoidon mahdollisuus on antanut lapsellemme mahdollisuuden sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun.” K8

”Sosiaaliset taidot ja omatoimisuus on kehittynyt valtavasti.” K10

”Päivähoidon alkamisen myötä hän on oppinut leikkimään enemmän ja lapsen sosiaaliset vuorovaikutustaidot ovat vahvistuneet entisestään.” K4

7.5 Adoptiolapsen saama erityishuomio päiväkodissa

Vanhempien kokemusten mukaan adoptiolapsi tarvitsee erityishuomiota päivähoitoarjessa. Sosiaalisten suhteiden luominen on adoptiolapselle haastavaa ja hän tarvitsee siinä päivähoitoarjen henkilökunnan tukea. Päivähoitossa tapahtuviin yhtäkkiä tapahtuviin muutoksiin adoptiolapsi saattaa reagoida voimakkaasti, sillä muutokset saavat aikaan turvattoman olon. Näin ollen adoptiolapsen kanssa on hyvä käydä erilaiset vierailut ja retket hyvissä ajoin läpi. Joidenkin adoptiolasten vanhempien mielestä päivähoitoarjen henkilökunta ei ole ollut aktiivisena adoptiolapsen erityistarpeiden huomioimisessa ja henkilökunnasta on huomannut, ettei asia kiinnosta heitä ollenkaan.

”Ei mitään suuria asioita. Toki lapsemme reagoi herkästi kaikkiin muutoksiin ja yllätyksiin päivän rutiineissa. Hän tarvitsee paljon etukäteen valmistelua muutoksiin.” K2

Yhden vanhemman vastauksesta ilmeni, ettei päivähoitoarjen henkilökunnalla ollut alkuun ymmärrystä adoptiolapsen kiintymyssuhteen rikkonaisuudesta. Ja siitä kuinka se vaikuttaa todella paljon myös päivähoitoarjen arkeen.

”Alussa erityishuomiota olisi tarvittu todella paljon enemmän. Lapselle jopa sanottiin, ettei hän saa ”omia” omahoitajaansa, vaikka kyse oli vain ohimenevänsä tarvitsevuuden vaiheesta. Hankalia paikkoja olivat esim. ruokailu, nukkuminen, lähtö- ja tulotilanteet. Aikuiset saattavat muka heittää vitsillä esim. hidastelevalle lapselle ”no jäätkö sitten tänne koko yöksi öhö öhö?”. Adoptoitu ei ymmärrä, että se ei ole totta, eikä siinä ole hänelle mitään hauskaa.” K3

Vanhemmat kokivat tärkeäksi asiaksi sen, että adoptiolapsi näyttää kaikkia tunteitaan niin iloa kuin suruakin. Päivähoitossa henkilökunnan on hyvä näin ollen kiinnittää huomiota siihen, että adoptiolapselle opetetaan erilaisten tunnetilojen esille tuomista. Vanhemmat kertoivat, että adoptiolapsi näytti monenlaisia tunteita kotona, mutta päivähoitossa omien tunteiden näyttäminen oli alkuun hankalaa.

”Lapsi on hoidossa aina iloinen, ei näytä muita tunteita, ei itke, on aina reipas. Nämä ovat asioita, joihin meidän mielestä pitäisi kiinnittää erityishuomiota, että lapsi oppisi/uskaltaisi ilmaisemaan omia tuntemuksiaan myös vieraammassa ympäristössä. Tästä ylireippaudesta on hoitohenkilökunnan kanssa puhuttu ja siihen on nyt alettu kiinnittää huomiota.” K4

”Ei uskaltanut näyttää tunteitaan päiväkodissa vaan vasta kotona.” K4

7.6 Kehitettävät asiat päivähoidossa

Kyselyyn vastaajilla oli paljon erilaisia kehitysideoita päivähoidon toimintaan. Kehitysideat liittyivät päivähoidon henkilökuntaan sen rutiineihin kuin yleisiinkin asioihin päivähoidossa. Vanhemmat toivoivat päivähoidon henkilökunnan aktiivista tiedonhankkimista kansainvälisestä adoptiosta, jotkut vanhemmat toivoivat henkilökunnan kanssa enemmän keskusteluja ja aitoa kuuntelemista. Vanhempien mielestä jokaisella hoitajalla, joka kohtaa adoptiolapsen, pitäisi olla jonkinlainen käsitys adoptiolapsesta, lapsen erityisyydestä, hylätyksi tulemisesta sekä lastenkotitauttan aiheuttamista traumaista, että päivähoidon henkilökunta osaisi ajatella adoptiolasta erityislapsena.

”Ehkä jälkeinpäin olisin toivonut enemmän kysyvää ja uteliasta mieltä päiväkodin henkilökunnalta. He antoivat jotenkin ymmärtää, että adoptiolapsen asiat ovat heille aivan tuttuja ja kysyttäessä kertoivat, että tälläkin hetkellä päiväkodissa on muitakin kansainvälisesti adoptoituja lapsia. Kuitenkin myöhemmin selvisi, että nämä tummaihoiset lapset olivat maahanmuuttajia, eivät suinkaan adoptoituja lapsia. Harmitti, että asiat olivat näin sekaisin.” K2

”Tärkeintä päivähoidossa on hoitajien ja perheiden avoimet suhteet ja se, että hoitajat kuuntelevat perheiden toiveita ja ajatuksia lapsestaan ja toimivat niiden mukaan. Olen kyllä törmännyt siihen ajatusmaailmaan joltain osin lapseni päiväkodissa, että koska heillä on tosi pitkä kokemus lasten hoidosta, he tietävät jo kaiken ja vastaanotto adoptioasioissa ei ole kovin vastaanottava.” K7

Jokainen kyselyyn vastaaja oli sitä mieltä, että päivähoidon rutiinit ovat positiivinen asia, sillä kansainvälisesti adoptoitu lapsi tarvitsee säännöllisyyttä elämäänsä niin

kotona kuin päivähoitossa. Päivähoidon rutiineissa koettiin olevan myös paljon odottelua, mikä saattaa olla alkuun adoptiolapselle hankalaa.

”Kaikista muutoksista rutiineissa on hyvin tärkeä puhua paljon ja mahdollisimman hyvissä ajoin. Kivakin retki on stressitilanne. Samoin, jos pakkasen takia ei ulkoillakaan. Tai jos tänään ulkoillaankin eri puistossa. Jos lapsi kysyy samaa asiaa uudestaan ja uudestaan, hänellä on epävarma olo, ei huono muisti.” K3

”Rutiinien täytyy kenen tahansa lapsen kanssa pitää mahdollisimman samana. Lapsen on helpompi sopeutua päivähoitoelämään, kun päivärutiinit toistuvat samanlaisina.” K6

”Päiväkodin rutiineissa on paljon odottelua tai paikallaanoloa vaativaa toimintaa (aamupiiri, ruokailut, satuhetket) jotka saattavat olla adoptiolapselle hankalia. Näitä tilanteita esim meidän lapsen kohdalla helpotetaan sillä että saa tehdä vaikka palapeliä omaa ruuanhakuvuoroa odottaessaan tai aamupiirissä istuu niin kauan että on omalla vuorollaan kertonut asiansa ja sitten siirtyy aikuisen kanssa taustalle puuhaamaan jotain, mutta kuuntelee kuitenkin mitä aamupiirissä tapahtuu.” K8

7.7 Henkilökunnan tietämys kansainvälisestä adoptiosta

Kyselyyn vastanneista jokainen piti tärkeänä päivähoiton henkilökunnan ammattitaitoa ja sen kehittämistä. Adoptiolapsen erityisyys oli vieras asia päivähoiton henkilökunnalle kyselyyn vastaajien mielestä. Päiväkodin henkilökunnan monenlainen osaaminen nousi tärkeäksi asiaksi päivähoitopaikkaa valitessa. Tärkeää oli myös se, että päiväkodin henkilökunta osaa vastata adoptiolasten erityistarpeisiin. Osalla vanhemmista on jäänyt tunne siitä, että päivähoiton henkilökunnalla on edelleen vähäinen tietämys adoptiosta ja adoptiolapsen erityisyydestä

”Tietysti se että se tiedon hankkiminen ja toki tekivätkin sitä että menivät semmosiin koulutuksiin sitte mikkä liittyy adoptioon tai sitte sijaisvanhemmuuteen.” K14

”Kehittäisin ainoastaan henkilökunnan ymmärrystä taustojen suhteen. Meidän päivähoitossa ei ollut lainakaan tietoa, eikä halua ottaa selvää tai saatikka sitten ymmärtää.” K12

”Uskon että päivähoiton henkilökunta osaisi hyvin vastata adoptiolapsen taustan huomioimiseen päiväkodin arjessa, jos heillä olisi riittävä tietämys kansainvälisestä adoptiosta ja sitä kautta tulevien lasten taustoista ja mahdollisista lapsikohtaisista haasteista sekä erityistarpeista.” K9

8 TULOSTEN TARKASTELUA

Tässä luvussa esittelen tutkimustuloksieni pohjalta tekemiäni havaintoja peilaten niitä teoriaosuuteen, aikaisempiin tutkimuksiin ja omiin oletuksiin. Ennakkokäsitykseni oli, että päivähoidon henkilökunnan tietämys kansainvälisestä adoptiosta sekä adoptiolapsen erityisyydestä on vähäistä. Opinnäytetyölläni pyrittiin selvittämään kansainvälisesti adoptoitujen lasten vanhempien kokemuksia lapsensa päivähoiton aloittamisesta sekä yhteistyöstä päivähoidon henkilökunnan kanssa. Tutkimukseni tarkoituksena oli avata kansainvälisesti adoptoitujen lasten vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä tutkittavasta asiasta.

Kansainvälisesti adoptoidun lapsen kiintymyssuhde on alkuun rikkonainen ja se vaikuttaa näin ollen päivähoiton arkeen. Päiväkodin työntekijät pystyvät omalla toiminnallaan tukemaan adoptiolasta. (Brantberg 2013, 12.) Tutkimuksestani saadut tulokset tukivat tätä ajatusta, sillä päivähoidossa adoptiolapset olivat reagoineet hoidon aloitukseen kotona. Päivähoidossa jotkut työntekijät olivat osanneet huomioida adoptiolapsen erityisyyden, mutta suurimmaksi osaksi henkilökunnalla oli ollut tietämättömyyttä kansainvälisestä adoptiosta ja adoptiolapsen erityisyydestä.

Tilastojen mukaan viime vuonna kansainvälisesti adoptoitujen lasten määrä väheni vain vähän (Adoptioiden määrä väheni vuonna 2014, [Viitattu 19.9.2015]). Se ei kuitenkaan vaikuta adoptionhakijoiden määrään, sillä kansainvälinen adoptio on suosiossa ja adoption jonot ovat pitkät. Suosituimmat adoptiomaat ovat Etelä-Afrikka ja Kiina.

Adoptiohetkellä lapset ovat olleet iältään varsin nuoria. Yli puolet lapsista on tullut Suomeen alle 5-vuotiaina ja heistä alle puolet 2-vuotiaina tai sitä nuorempina. (Brantberg ym. 2013, 8.) Oman tutkimukseni mukaan lapset ovat olleet Suomeen tullessaan iältään reilusti alle kolmevuotiaita. Kansainvälisesti adoptoidun lapsen ollessa adoptiohetkellä nuori, on hänen huomattavasti helpompi muodostaa kiintymyssuhdetta adoptiovanhempiinsa. Tutkimustuloksieni perusteella adoptiolapsi meni sitä pienempänä hoitoon mitä nuorempina hänet oli adoptoitu Suomeen.

Adoptiolapsi tarvitsee rutiineja, koska hänen varhaislapsuutensa on ollut rikkonainen (Sinkkonen & Kalland 2001, 206). Rutiinit ovat päiväkodissa jokapäiväistä, sillä päiväkodin arkeen kuuluu ulkoilu, syöminen ja nukkuminen. Tuloksistani selvisi kuitenkin, että esimerkiksi retkistä ilmoittaminen olisi pitänyt tiedottaa ennemmin. Adoptiolapsen päivähoiton aloitus ei ala hyvin, jos rutiineista poiketaan toistuvasti eikä adoptiolapsi pysty ennakoimaan tulevaa.

Omat ennakkokäsitykseni pitivät paikkansa vastausten perusteella siitä, että päivähoiton henkilökunnalla oli vähäistä tietoa adoptiolapsesta eikä adoptiolapsen erityistä taustaa osattu ottaa tarpeeksi huomioon. Lapsen aloittaessa päivähoiton olivat vanhemmat vieneet kansainvälistä adoptiota käsitteleviä tiedotteita päivähoiton henkilökunnalle luettavaksi. Joillekin vanhemmista jäi sellainen kuva, että jotkut työntekijät eivät olleet perehtyneet tiedotteisiin kunnolla. Kuitenkin muutamissa päiväkodeissa työntekijät olivat hankkineet itselleen enemmän tietoa kansainvälisesti adoptoiduista lapsista.

Adoptiovanhemmat ovat erittäin sitoutuneita vanhempia. He ovat nähneet paljon vaivaa saadakseen perheeseensä lapsen (Brantberg ym. 2013, 17). Tämä näkyy myös päivähoitossa, sillä adoptiovanhemmat toivovat saavansa kuulla päivän kulun ja lapsen kuulumiset haettaessa lastaan. Tutkimukseni vastaajat toivat vastauksissaan ilmi, että heidän adoptiolapsensa ovat reagoineet vahvasti päivähoiton aloitukseen. Adoptiolapsilla on usein alkuun vaikeuksia normaaleissa arjen tilanteissa, kuten syömisessä ja sopeutumisessa kaikenlaisiin muutoksiin arjen rutiineissa (Shapiro, Shapiro & Paret 2001, 414). Päivähoiton alku lähtee paremmin sujumaan, kun yhteistyö pelaa vanhempien ja päivähoiton henkilöstön kesken.

Adoptoitujen lasten kiintymyssuhteita on tutkittu ja tuloksista selvisi, että adoptoidut lapset voivat selviytyä varhaisvaiheiden vastoinkäymisistä ja muodostaa turvallisen kiintymyssuhteen yhtä usein kuin ei-adoptoidutkin lapset. Tutkimukseni perusteella pystyn myös olettamaan, että tutkimukseeni osallistuneilla adoptioperheillä on muodostunut turvallinen kiintymyssuhde, sillä vastauksista välittyi se. Adoptiovanhemmat kertoivat adoptiolapsensa pystyvän näyttämään kaikenlaisia tunteita kotona ja sen perusteella turvallinen kiintymyssuhde on kehittynyt.

Kansainvälisesti adoptoidun lapsen ja maahanmuuttajalapsen sopeutumisongelmat yhdistetään useasti samoiksi. Tämä asia tuli esille myös tutkimustuloksistani. Adoptiovanhemmat saivat kuulla asiasta vasta sen jälkeen, kun heidän oma adoptiolapsensa oli jo aloittanut päivähoitossa. Sopeutumisongelmien yhdistämisestä voi syntyä ristiriitoja ja lapsen ymmärtämättömyyttä, sillä esimerkiksi maahanmuuttajalapsen sopeutuminen Suomeen on aivan eri asia kuin kansainvälisesti adoptoidun lapsen. Maahanmuuttajalapsi tulee Suomeen biologisen perheen kanssa, mutta kansainvälisesti adoptoitu lapsi saa adoption myötä uudet vanhemmat.

Adoptiolapsen pääsy päiväkotiin antaa lapselle pysyvyyden tunteen, sillä lapsi pystyy olemaan samassa hoitopaikassa koulun alkuun asti. Kansainvälisesti adoptoidulle lapselle pysyvyyden tunne päivähoitossa on tärkeä asia. Pysyvyyden lisäksi lapsi tarvitsee aikaa päivähoiton aloitukseen. Tutkimukseni vastauksista ilmeni, että moni adoptiovanhempi oli käynyt tutustumassa päiväkodissa adoptiolapsensa kanssa ja valmistanut adoptiolastaan päivähoiton aloitukseen.

9 POHDINTA

Aloittaessani opinnäytetyön tekoa tiesin jo hyvissä ajoin aiheen opinnäytetyölleni. Minua kiinnosti varhaiskasvatus ja kansainvälinen adoptio, joten halusin ne mukaan työhöni. Olin myös tutkinut kansainvälistä adoptiota aiemmin opintojeni aikana. Tutkimuksen tekeminen oli mielestäni aikaa vievä prosessi. Aloitin tutkimuksen työstämisen 2014 marraskuussa. Vastaajien löytäminen oli aluksi haastavaa. Sen vuoksi tutkimuksen vastaamisaika venyi 2015 kesälle asti. Halusin saada laajan kuvan kansainvälisesti adoptoitujen lasten adoptiovanhemmilta siitä kuinka he olivat kokeneet päivähoiton aloituksen ja yhteistyön päivähoiton henkilökunnan kanssa. Olen tyytyväinen saamiini vastauksiin, joita sain lopulta 14 kappaletta. Vastaajia kyselyyn olisi löytynyt enemmänkin, mutta halusin vain vastauksia sellaisilta vanhemmilta, joiden adoptiolapset olivat hiljattain aloittaneet päivähoiton tai olivat tällä hetkellä päivähoidossa. Rajauksen halusin tehdä sen vuoksi, että adoptiovanhempien kertomukset päivähoiton aloittamisesta olivat tuoreessa muistissa.

Tein tutkimuskysymykset huolella, jotta niihin oli tutkimukseen osallistuvien helppo vastata. Kyselyn testaaminen aluksi testihenkilöillä auttoi minua kyselyn tekemisessä ja siinä, että sain aikaan tarkoituksenmukaisen kyselyn. Omasta mielestäni onnistuin tutkimuskysymysten muotoilussa, ja sain aikaan erittäin hyvät kysymykset. Tämän huomasin, kun kysymyksiin vastattiin laajasti ja kysymykset oli ymmärretty. Sain vastausten avulla laajan ja mielestäni erittäin hyvän kuvan kansainvälisesti adoptoidun lasten päivähoiton aloituksesta ja yhteistyöstä päivähoiton henkilökunnan kanssa.

Tutkimukseni kyselyt lähetin sähköisesti kaikille tutkimukseen osallistujille. Alkuun minua jännitti, saisinko syvällisiä ja laajoja vastauksia sähköpostikyselyn avulla. Näin jälkeempäin ajateltuna sähköpostikysely tuki tutkimustani, sillä melkein jokainen vastaaja oli lähettänyt vastaukset minulle illalla. Haastatteluajat olisi ollut vaikea sopia adoptiovanhempien kanssa, sillä minun olisi pitänyt matkustaa ympäri Suomea ja haastattelut olisi pitänyt toteuttaa sellaisella ajalla, jolloin adoptiolapsi ei olisi ollut kuuntelemassa haastattelua.

Tutkimukseni haastattelut toteutin laatimani sähköisen kyselyn pohjalta, mikä ei ollut näin jälkeempäin ajatellen hyvä ratkaisu. Haastatteluille olisi ollut hyvä laatia

oma haastattelurunko, jonka pohjalta olisin voinut saada syvällisempää tietoa päivähoiton aloituksesta. Haastattelujen avulla sain kuitenkin arvokasta tietoa kansainvälisesti adoptoitujen lasten vanhemmilta lapsen päivähoiton aloituksesta ja yhteistyöstä päivähoiton henkilökunnan kanssa.

Opinnäytetyöhöni löytyi paljon erilaisia lähteitä, mutta ulkomaalaisia tutkimuksia oli alkuun hankala löytää. Tutkimusten etsimiseen käytin runsaasti aikaa ja sain mielestäni kattavan ja laajan kuvan aiheestani. Teoriatietoa jouduin hiomaan moneen otteeseen, sillä hyödynsin työssäni aikaisemmin tekemääni tehtävää. Vanhan tekstin käyttäminen osaltaan hidasti työtäni, sillä alkuun en uskaltanut karsia sellaista tekstiä pois, jotka eivät sopineet työhöni. Lopulta sain teoriaosuuden hiottua tutkimukseeni sopivammaksi. Sain mielestäni myös koottua teoriaosuuteen kattavan ja laajan kuvan adoptioprosessista ja varhaiskasvatuksesta.

Kansainvälisesti adoptoidun lapsen koulun aloituksesta ja koulumaailmasta on tehty paljon erilaisia tutkimuksia, mutta kansainvälisesti adoptoidun lapsen päivähoitomaailmaa on tutkittu vähemmän. Kansainvälisiä tutkimuksia on myös päivähoitomaailmasta vähemmän. Se voi johtua siitä, että päivähoitokulttuuri on niin erilainen muissa maissa verrattuna Suomeen.

Tutkimuksen analyysiä olisi voinut lähteä toteuttamaan monellakin tavalla. Päädyin kuitenkin teemoitteluun ja yksittäisten vastausten esille tuomiseen, sillä sen avulla sain mielestäni nostettua esille monia eri asioita. Koen, että monen eri analyysitavan sekoittaminen olisi tuonut liikaa haastetta analyysi vaiheeseen. Muilla analyysitavoilla olisi voinut saada aikaan eri tuloksia.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyön tekeminen oli pitkä ja aikaa vievä prosessi, mutta todella opettava. Opinnäytetyötä tehdessäni opin tutkimuksen perusasioita paremmin. Prosessin vaikeimmat kohdat olivat vastaajien saaminen ja itse tutkimustulosten ja johtopäätöksen kirjoittaminen, mutta kaiken kaikkiaan opinnäytetyön tekeminen oli erittäin antoisa prosessi. Opin tätä opinnäytetyötä tehdessäni paljon uutta tutkimuksen tekemisestä sekä aiheestani.

Syvennyttyäni tähän aiheeseen tiedän minulla olevan paremmat mahdollisuudet kohdata kansainvälisesti adoptoitu lapsi ja hänen adoptiovanhempansa päivähoitossa. Aiheen tarkastelusta on ollut hyötyä myös sosionomin näkökulmasta. Tut-

kimuksessa nousseet konkreettiset asiat auttavat jokaista päivähoitossa työskentelevää kohtaamaan adoptiolapsen ja hänen vanhempansa. Sosionomin työn lähtökohtana on ihmisen ja hänen perheensä tukeminen erilaisissa elämänvaiheissa (Räty & Tolvanen 2008, 147).

Tehdessäni tutkimusta minulle nousi ideoita myös jatkotutkimusten mahdollisuudesta. Olisi esimerkiksi mielenkiintoista tutkia, miten päivähoidon henkilökunta on kokenut kansainvälisesti adoptoidun lapsen päivähoiton aloituksen ja yhteistyön adoptiovanhempien kanssa. Miten työntekijät ovat ottaneet adoptiolapsen huomioon päivähoiton aloituksessa ja minkälaisia menetelmiä he käyttäisivät kansainvälisesti adoptoidun lapsen kanssa. Aihetta voisi tutkia myös vertailemalla kotimaisesti adoptoitujen lasten ja kansainvälisesti adoptoitujen lasten päivähoiton aloitusta.

Työn kannalta merkittävä tieto olisi ollut saada tietää, paljonko lapsia on tällä hetkellä päivähoiton piirissä. Tiedon avulla olisin voinut verrata tilastoja kansainvälisesti adoptoitujen lasten määrästä Suomessa. Asiaa on kuitenkin mahdotonta saada tietää, sillä minun olisi pitänyt tiedustella jokaisen kunnan ja kaupungin varhaiskasvatuksen esimieheltä päivähoitossa olevat kansainvälisesti adoptoidut lapset. Asiaa en olisi välttämättä saanut tietää myöskään sen kautta, sillä vaitiolovelvollisuus olisi voinut sen estää.

LÄHTEET

1. Vuosi. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Adoptioperheet. [Viitattu 17.1.2014]. Saatavana: <http://www.adoptioperheet.fi/1-vuosi>
- Adoptio. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Adoptioperheet. [Viitattu 13.1.2014]. Saatavana: <http://www.adoptioperheet.fi/adoptio>
- Adoptioiden määrä väheni vuonna 2014. 17.6.2015. [Verkkosivu]. Tilastokeskus. [Viitattu 19.9.2015]. Saatavana: http://www.stat.fi/til/adopt/2014/adopt_2014_2015-06-17_tie_001_fi.html
- Adoption kustannukset. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Interpedia. [Viitattu 11.1.2014]. Saatavana: <https://interpedia.fi/kansainvalinen-adoptio/adoptio/adoption-kustannukset/>
- Adoption lähtökohdat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Interpedia. [Viitattu 10.1.2014]. Saatavana: <https://interpedia.fi/kansainvalinen-adoptio/adoptio/adoptio/adoption-lahtokohdat/>
- Adoptioneuvonta ja kotiselvitys. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Interpedia. [Viitattu 13.1.2014]. Saatavana: <http://www.pelastakaalapset.fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/kansainvalinen-adoptiopalvelu/adoptioprosessin-vaiheet/>
- Adoptioneuvonta. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Pelastakaa lapset. [Viitattu 17.1.2014]. Saatavana: <http://www.pelastakaalapset.fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/adoptioneuvonta/>
- Adoptiotuki ulkomaan adoptioon. 27.06.2013. [Verkkosivu]. Kela. [Viitattu 11.1.2014]. Saatavana: http://www.kela.fi/adoptio_adoptiotuki
- Barcons, N., Abrines, N., Brun, C., Sartini, C., Fumadó, V. & Marre, D. 2014. Attachment and adaptive skills in children of international adoption. *Children & Family Social Work* 19 (1), 89-98.
- Becker-Weidman, A. 2008. Vuorovaikutteinen kehityspsykoterapia. Teoksessa: A. Becker-Weidman & D. Shell, (toim.) *Auta lasta kiintymään: Vuorovaikutteinen kehityspsykoterapia traumaperäisen kiintymyshäiriön hoidossa*. Tampere: PT-Kustannus, 37-76.
- Blomberg-Kantsila, I. 2015. Suurin osa adoptoiduista kokee rasismia. *Keskisuomalainen* 30.8.2015, 5.
- Brantberg, B., Mäkipää, S. & Uhtio, A. 2013. Adoptoitu lapsi päivähoidossa. [Verkkosivukausi]. Adoptioperheet. Helsinki: Adoptioperheet ry. [Viitattu 13.1.2015]. Saatavana: http://www.adoptioperheet.fi/sites/default/files/liitetiedostot/adoptiolapsi_paivahoidossa_2013.pdf

- Costiander, K. 2009. ”Monesti on tullut ajateltua, että ihana, kamala kakara!”
Huomioidaanko päiväkodissa kansainvälisesti adoptoituun lapseen ja adoptioon liittyviä erityispiirteitä? [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Helsingin yliopisto. Soveltavan kasvatustieteen laitos, varhaiskasvatuksen maisteriohjelma. Pro gradu – tutkielma. [Viitattu 24.9.2015]. Saatavana: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/20135/monestio.pdf?sequence=1>
- Davidsson, Hannele 2005. Hylätyksi ja valituksi tuleminen jättävät jälkensä: Miten päivähoito voi huomioida tämän. Adoptioerheet ry:n jäsenlehti (3), 10–11.
- Eriksson, P. 2009. ”Adoptiossa mikään ei ole varmaa, ennen kuin saa lapsen syliinsä” – asiakkaiden kokemuksia kansainvälisestä adoptioprosessista. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: FSKC Rapport. [Viitattu 4.10.2015.] Saatavana: http://www.fskompetenscentret.fi/Site/Data/2067/Files/PUBL_FORSK_10_2009_ErikssonFinska1203104e5e.pdf
- Etelä-Afrikka. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Interpedia. [Viitattu 17.1.2014]. Saatavana: <https://interpedia.fi/kansainvalinen-adoptio/adoptio/adoptiomaat/etela-afrikka/>
- Gray, D D. 2012. Attaching in Adoption: Practical Tools for Today’s Parents. [Verkkokirja]. London: Jessica Kingsley Publishers. [Viitattu 27.9.2015]. Saatavana Ebrary-tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2001. Pienet päivähoitossa. Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Juva. WS Bookwell Oy
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S., Remes., P & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 15.–17. painos. Helsinki: Tammi.
- Jacobs, E. 2010. Developmental and Behavioral Performance of Internationally Adopted Preschoolers: A Pilot Study 41 (1), 15-29.
- Jokinen, M. 2012. Oma lapsi: Tutkimus vanhemmuudesta ja kiintymyksestä perheissä, joissa on sekä adoptoituja että biologisia lapsia. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Sosiaalityö. Pro gradu-tutkielma. [Viitattu 23.6.2015.] Saatavana: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/32983/Pro%20gradu.pdf?sequence=3>
- Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Kalland, M. 2001. Kiintymyssuhdeteorian kliininen merkitys. Teoksessa: J. Sinkkonen, & M. Kalland, (toim.) Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Helsinki: WSOY, 198-233.

- Kalland, M. 2003. Menetysten läsnäolo vuorovaikutuksessa: Varhainen adoptio ja sen hoito. Teoksessa Niemelä, P., Siltala, P. & Tamminen, T. (toim.), Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus. Helsinki. WSOY.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 176.
- Kansainvälisen adoption moninaisuus. 2013. Kumpumäki, T. Teoksessa: P. Timonen (toim.) Adoptio –lapsen etu?. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto, 108-131.
- Kansainväliset adoptiot. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Pelastakaa lapset. [Viitattu 10.1.2014]. Saatavana: <http://www.pelastakaa lapset.fi/toiminta/lastensuojelutyo/adoptiot/kansainvaliset-adoptiot/>
- Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. 2001. Varhaiskasvatus muuttuvassa yhteiskunnassa. Teoksessa: K. Karila, J. Kinos & J. Virtanen (toim.) Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus, 13-24.
- Keltinkangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Helsinki: WSOY.
- Keskinen, S. & Virjonen, H. 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki. Tammi.
- Kestilä, S. 2007. Adoptiovanhempien vanhemmuus: ”se on semmonen elämänläheinen asia”. [Verkkojulkaisu]. Tampere: Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu-tutkielma. [Viitattu 4.10.2015.] Saatavana: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/77975/gradu01822.pdf?sequence=1>
- Keyes, C.R. 2002. A way of thinking about parent/teacher partnerships for teachers. In International journal of early years education 10 (3), 177-191.
- Kiintymyssuhteen merkitys ja sen tukeminen. Päivitetty 13.1.2014. [Verkkosivu]. Sosiaaliportti. [Viitattu 3.2.2014]. Saatavana: http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/vammaispalvelujen-kasikirja/lapset-ja-perheet/pieni-lapsi/kiintymyssuhde/#Turvaton_kiintymyssuhdemalli
- Kivijärvi, T. 2012. Maahanmuuttajataustaisen lapsen ja perheen tukeminen. Teoksessa: E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-Kustannus, 246-259.
- Komi, T. 2010. Aloittamisen askeleet saattavat lapsen päivähoitoon. Lastentarha (2), 29-32
- Kurkela, J. 2010. Ainutlaatuinen.
- Kurki, J. 2015. Adoptoidun kokema rasismi: Opas vanhemmille. [Verkkojulkaisu]. Adoptioperheet. Helsinki: Adoptioperheet ry. [Viitattu 1.10.2015]. Saatavana: http://www.adoptioperheet.fi/sites/default/files/tuotteet/adoptoidun_kokema_rasismi_1-2015.pdf

L 20.1.2012/22. Adoptiolaki.

Lapsiesitys ja hakumatka. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Interpedia. [Viitattu 17.1.2014]. Saatavana:

http://www.interpedia.fi/adoptio/adoptioprosessi/lapsiesitys_ja_hakumatka

Lupa. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Adoptioperheet. [Viitattu 17.1.2014]. Saatavana:

<http://www.adoptioperheet.fi/lupa>

Nurmiranta, H., Leppämäki, P. & Horppu, S. 2009. Kehityspsykologia: lapsuudesta vanhuuteen. Helsinki: Kirjapaja.

Ojala, U. 2007. Adoptiolapsi on erityinen. Lastentarha (4), 44-46

Punamäki, R-L. 2011. Kiintymyssuhteen ja traumaattisen kokemuksen yhteys. Teoksessa: J. Sinkkonen, & M. Kalland, (toim.) Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Helsinki: WSOY, 174-197.

Pärssinen-Hentula, I., Pietarila, P. & Hietaranta, S. 2007. Matkalla perheeksi: opas adoptiovanhemmille. Forssa: Pelastakaa Lapset.

Roberts, J., Pollock, K., Krakow, R., Price, J., Fulmer, K. & Wang, P. 2005. Language Development in Preschool-Age Children Adopted From China 48 (1), 93-107.

Rusanen, E. 2011. Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys. Porvoo: Bookwell Oy.

Salo, S. 2002. Kiintymyssuhteen merkitys elämänkaaren aikana. Teoksessa: J. Sinkkonen, (toim.) Pesästä lentoon: Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY, 44-77.

Seuranta. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Interpedia. [Viitattu 17.1.2014]. Saatavana:

<https://interpedia.fi/kansainvalinen-adoptio/adoptio/adoptioprosessi/seuranta/>

Shapiro, V., Shapiro, J. & Paret, I. 2001. International adoption and the formation of new family attachments. [Verkkolehtiartikkeli]. Smith College Studies in Social Work 71 (3), 389-418. [Viitattu 27.9.2015]. Saatavana Taylor & Francis Online -tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.

Sinkkonen, J. & Kalland, M. 2001. Ihminen tarvitsee toisten läheisyyttä ja turvaa. Teoksessa: J. Sinkkonen & M. Kalland (toim.) Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Helsinki: WSOY, 7-12.

Taanila, A. 2007. Laadullisen aineiston analyysi. Kansanterveystieteen ja yleislääketieteen laitos: Oulun Yliopisto. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu: 27.7.2015]. Saatavana:

http://kelo oulu.fi/jatkokoulutus/AT_Laadullisen_aineiston_analyysi_170407.pdf

Talob, M-T. 2002. Monikulttuurinen koulu; haaste ja mahdollisuus. Helsinki: Kirjapaja.

Tiensuu, J. 2005. Ei ole sama kuka lastasi kasvattaa: Päiväkotikasvatuksen erityispiirteitä. Vantaa: Edufin.

- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. 6. uud. p. Helsinki: Tammi
- Tuovila, P. 2008. Menetykset ja lapsen kehitys. Teoksessa: J. Ketola (toim.) Menetyksistä mahdollisuuksiin: Perhehoitoa lasten ja vanhemmuuden tuoksi. Jyväskylä: PS-Kustannus, 29-76.
- Uusi adoptiolaki tuli voimaan. 2.7.2012 [Verkkosivu]. Finlex. [Viitattu 9.7.2015]. Saatavana: <https://www.finlex.fi/fi/uutiset/225>
- Van den Dries, Linda & Juffer, Femmie & van IJzendoorn, Marinus H. & BakermansKranenburg, Marian J. 2009. Fostering security? A meta-analysis of attachment in adopted children. Children and Youth Services Review, (2009):31, 410 – 421.
- Varhaiskasvatus vuoteen 2020. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. 2008. [Verkkosivu]. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä. Helsinki. [Viitattu 31.1.2015]. Saatavana: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/113634/Selv200772.pdf?sequence=1>
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakes, sosiaali- ja terveysalan kehittämiskeskus. Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino Oy.
- Wikstedt, A. 2006. Kansainvälisen adoption monet kasvot. Yhteiset Lapsemme-lehti (2), 4-7.
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuksen saatekirje

Liite 2. Tutkimuskysymykset

Liite 3. Tutkimuksen esimerkki analyysi

Saatekirje

Seinäjoki 19.12.2014

Hyvä Adoptiovanhempi

Opiskelen Seinäjoen ammattikorkeakoulussa sosionomiksi ja tällä hetkellä teen opinnäytetyötä. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää vanhempien kokemuksia siitä, kuinka kansainvälisesti adoptoitu lapsi kohdataan päivähoidossa.

Vastaamalla kyselyyn tuot tärkeää tietoa päivähoidon henkilökunnalle adoptiovanhemman näkökulmasta. Vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja nimiä ei tulla käyttämään tulosten raportoinnissa, eikä yksittäistä vastaajaa voida tunnistaa.

Tutkimukseni julkaistaan osoitteessa: **www.theseus.fi**.

Vastauksesi on todella tärkeä!

Toivon, että jokainen kyselyn saanut vastaa kyselyyn.

Vastausaikaa on 2015 helmikuuhun asti.

Kiitos jo etukäteen vastauksista!

Terveisin,
Annika Halmesmäki
annika.halmesmaki@seamk.fi

Tutkimuskysymykset

1. Minkä ikäisenä lapsenne tuli perheeseen ja minkä ikäisenä hän aloitti päivähoidon?
2. Aloitukseen liittyvät kysymykset:
 - a) Kuinka päivähoidon aloitus tuli ajankohtaiseksi teille ja miten päädyitte valitsemaan päivähoidon muotoon?
 - b) Miten päivähoidon aloitus näkyi lapsessa ja miten lapsi suhtautui päivähoidon aloitukseen?
 - c) Mitä erityisiä toiveita tai pelkoja teillä oli päivähoidon alkaessa?
 - d) Mitä hyviä ja huonoja asioita päivähoito on tuonut lapsellenne ja perheellenne?
3. Yhteistyöhön liittyvät kysymykset:
 - a) Millä tavoin teette yhteistyötä päivähoidon kanssa (esimerkiksi va-su-keskustelut, päivittäisten kuulumisten vaihto, jne)?
 - b) Miten teidän vanhempien toiveita ja näkemyksiä on otettu huomioon päivähoidossa?
4. Erityiset asiat ja huomiot kansainvälisesti adoptoidun lapsen kohdalla:
 - a) Onko päivähoidossa tullut vastaan tilanteita, joissa lapsenne tarvitsee erityishuomiota taustansa vuoksi?
 - b) Miten päivähoidon henkilökunta on osannut vastata näihin tarpeisiin?
 - c) Miten kehittäisitte päivähoitoa paremmin myös kansainvälisesti adoptoidun lapsen tarpeita vastaavaksi. Ottaen huomioon päivähoidon aikataulut, ryhmätoiminnan sekä rutiinit?

Tutkimuskysymyksiin toivon vastausta essee muotoisena.

c) Mitä erityisiä toiveita tai pelkoja teillä oli päivähoiton alkaessa?	
ALKUPERÄINEN	PELKISTETTY
A. Pelkäsimme että lapsen lastenkodista tutut selviytymiskeinot aktivoituisivat päiväkodin alkaessa(1)	Pelkäsimme että lapsen lastenkodista tutut selviytymiskeinot aktivoituisivat päiväkodin alkaessa(A)
B. Pelkäsimme ja jännitimme kovasti sitä, miten xxxx selviää uudesta tilanteesta ja miten hän kokee eron vanhemmistaan. Pelkäsimme, että hän luulee meidän jättävän hänet lopullisesti. Xxxxx ei mene muiden syliin eikä oikein huoli toisten lohdutuksesta ja tämäkin jännitti, uskaltaako hän turvautua hoitajiin ja miten hän reagoi vaikkapa loukatessaan itseään. Uskaltaako hän nukahtaa päiväunille? Miten hän suhtautuu toisiin lapsiin? Xxxxx vasta noin puoli vuotta ennen päivähoiton aloitusta alkoi kiinnostumaan toisista lapsista tai innostumaan heidän seurastaan. (2)	<p>Pelkäsimme ja jännitimme kovasti sitä, miten poikamme selviää uudesta tilanteesta(B)</p> <p>miten hän kokee eron vanhemmistaan (B)</p> <p>Pelkäsimme, että hän luulee meidän jättävän hänet lopullisesti (B)</p> <p>jännitti, uskaltaako hän turvautua hoitajiin(B)</p> <p>miten hän reagoi vaikkapa loukatessaan itseään(B)</p> <p>Uskaltaako hän nukahtaa päiväunille(B)</p> <p>Miten hän suhtautuu toisiin lapsiin(B)</p>
C. Pelkäsimme, että lapsen laitostaustaa ei oteta riittävästi huomioon. Eikä otettuakaan. Eli sehän meillä oli tiedossa, että päivähoiton aloitus saattaa olla hankala laitostaustasta johtuen. Siihen suositellaan avuksi mm. pitkää sopeutumisjaksoa (ei toteutunut), omahoitajaa (ei toteutunut), ja huomioimista rutiinitilanteissa (ei toteutunut). Lisäksi saimme tietoa niukasti ja lähinnä sivulauseissa, tyyliin "on se jännä kun se aina itkee kun on ruoka". Eli rutiinitilanteiden ruokailu tuo mieleen lastenkodin, ja se aiheuttaa lapsessa ahdistusta, mutta meille ei edes kerrota, saati sitten että lohdutettaisiin lasta. Myös päiväunille nukahtamisen vaikeuden ja itkuisuuden ajateltiin olevan "normaalia", kuuluvan ikään ja liittyvän siihen, että lapsi "luontaisesti" lopettaa päiväunien nukkumisen. Näissä tilanteissa lapsi olisi kaivannut enemmän henkilökohtaista huomioimista. (Ja saikin sitä sitten myöhemmin, keskustelujen johtajan kanssa jälkeen.) Lapsen oireilusta käytettiin myös määreitä "sirkus" ja "teatteri",	Pelkäsimme, että lapsen laitostaustaa ei oteta riittävästi huomioon. Eikä otettuakaan.(C)

<p>viittaa siis siihen ettei hoitaja pitänyt oireilua todellisena. (3)</p>	
<p>D. Meidän toiveena oli, että hoitohenkilökunta huomioisi lapsen adoptiotaustan ja sen tuomat erityistarpeet, joista puhuimme hoitajille ennen hoidon aloitusta. Pyysimme heitä valmistelemaan xxxx mahdollisiin muutoksiin. Toivoimme myös, että adoptiosta puhuttaisiin avoimesti, jos joku lapsista siitä kysyy tai kyselee esim. Xxxx ihonväristä yms. Tarjouduimme myös itse puhumaan asiasta, tuomaan kirjoja ja esim.hakumatkavalokuvia, jos tarpeen on. Pyysimme hoitajia puuttumaan heti jos jonkinlaista rasismia/kiusaamista tms. esiintyisi ja informoimaan siitä myös meitä vanhempia. Pelkäsimme, että päivähoidon aloitus on niin suuri muutos, että lapsi reagoisi siihen tutuilla nukahtamis- ja nukkumisongelmilla. Niitä ei sen suuremmin kuitenkaan tullut, joten uskon, että Xxxx oli saavuttanut perusturvallisuudentunteen, jota ei isotkaan muutokset enää huojuttaneet (samaan aikaan myös muutimme toiseen kotiin). Vähän oli myös pelkoa siitä, kuinka lapsi pärjää hoidossa, kun hän kotona on melko autettava (toki tulee automaattisesti myös autettua, vaikka hän ei aina apua tarvisi) ja päiväkodissa vaaditaan kuitenkin aika paljon itsenäisyyttäkin. Tätä ”pelkoa” lisäsi myös se, että tutustumisjakson aikana hoidossa ollessamme, lapsi turvautui muhun, eikä osannut toimia hoitajien ohjeiden mukaan. Musta tuntui, että hän jotenkin vain ajatteli, ettei hänen tarvitse kuunnella/huolehtia mistään, kun äiti on paikalla.(4)</p>	<p>Meidän toiveena oli, että hoitohenkilökunta huomioisi lapsen adoptiotaustan(D)</p> <p>sen tuomat erityistarpeet, joista puhuimme hoitajille ennen hoidon aloitusta.(D)</p> <p>Pyysimme heitä valmistelemaan lapsen mahdollisiin muutoksiin.(D)</p> <p>Toivoimme myös, että adoptiosta puhuttaisiin avoimesti(D)</p> <p>Pyysimme hoitajia puuttumaan heti jos jonkinlaista rasismia/kiusaamista tms. esiintyisi(D)</p> <p>informoimaan siitä myös meitä vanhempia(D)</p> <p>Pelkäsimme, että päivähoidon aloitus on niin suuri muutos, että lapsi reagoisi siihen tutuilla nukahtamis- ja nukkumisongelmilla.(D)</p> <p>Vähän oli myös pelkoa siitä, kuinka lapsi pärjää hoidossa, päiväkodissa vaaditaan kuitenkin aika paljon itsenäisyyttäkin.(D)</p>